

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

Junij 1979 6

LOVEC

glasilo Lvske zveze Slovenije,
revija za lovstvo
letnik LXII., št. 6
junij — rožnik 1979

Lovca izdaja Lvska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.
Glavni urednik: Tone Svetina
Odgovorni urednik in urednik: France Cvenkel

LOVEC izide praviloma vsak mesec.

Prva številka letnika izide v začetku leta, v januarju.
Po mnenju Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS, št. 421-2/72, je LOVEC oproščen prometnega davka.
Ta številka je izšla v 20 000 izvodih.
Letni prispevek zveze lovskih družin Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina (177,37 din) za glasilo Lovec, je po članu 300 din.
Za druge člane je letna naročnina 250 din, za inozemstvo 400 din.
Posamezna številka 20 din.
Naročnino je treba plačati vnaprej na žiro račun Lvske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo

pošiljajte Uredništvu glasila Lovec, Zupančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana. Telefon (061) 21 245 in 21 819. Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 60 din, od 15 do 25 besed 80 din, od 25 do 30 besed 180 din.
Za vsako nadaljnjo besedo 8 din.

Za člane lovskih organizacij

v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej na žiro račun Lvske zveze Slovenije: 50101-678-47158.

VSEBINA:

BARVNA SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Visoka preža pričakuje lovca
Foto Ciril Pogačar

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA:

1. Tipičen gumbar, ki ga navadno odkrijemo le z dobrim daljnogledom
Foto Tomaž Kočar, Diana
2. Po rogovju in njegovi »maski« ugotovimo, da je srnjak srednje starosti
Foto Tomaž Kočar, Diana
3. V rožniku-juniju, ko je travnik posut z rožami. A najlepši lovčev »cvet« je sredi med rožami...
Foto Konrad Mlinar
4. Njegova zvedavost, obarvanost glave in postava razodevajo krepkega šilarja lanščaka
Foto Tomaž Kočar, Diana
5. Poprečna dolžina njegovih šil je nad 10 cm, je ustrezne postave in teže, zato A lanščak (II a)
Foto Konrad Mlinar

Blaž Krže	166	Skupščina LZS je odprla javno razpravo o osnutku smernic za gojitev divjadi
Mirko Kumer	168	Srednjeročni lovskogospodarski načrt
France Cvenkel	172	Loviti je dovoljeno le njivsko gos ali ligarico
Peter Vovk	176	V gozda tajnem šepetanju
France Avčin	178	Nelativske zgodbe o medvedih — III.
Po lovskem svetu:	181	Lovski »safari« na madžarski način — Peter Adamič
Literatura:	184	Trije koristni priročniki — J. Perat
	184	Najbrž najstarejši lovski priročnik v slovenščini — F. Cvenkel
Lovski optrnik:	185	Lovski zdravo lovskemu pripravniku — G. Pavlič
Jubilanti:	187	
	167	Dr. Jože Benigar — sedemdesetletnik
Lovska organizacija:	187	Mokrski lovci na skupščini — L. Golob
	188	Ocenjevanje trofej mežiškega bazena — manifestacija lovstva — T. Petrič
	189	Lovci slovenjgraškega bazena so razstavljali — M. Hönigsfeld
	186	Značke lovskih organizacij — XIII.
V spomin:	190	
	191	Franjo Bulc
Mladi pišejo:	192	
Lovska kinologija:	193	Nemška kdl. ptičarka Mednarodna prvakinja v lepoti
Šaljive:	194	

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiteni divjad (lisica, pižmovka, siva vrana, sraka, šoja) in na tu navedeno ter prikazano divjad. Če je seveda odstrel planiran in lovka organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

Na okuženem in neposredno ogroženem območju s steklino je dovoljeno odstreljevati zveri vseh vrst v neomejenem številu. Uplenitelji pa so obvezno dolžni izvajati zlasti 13. in 14. točko odredbe o zatiranju stekline (Lovec, št. 1 — januar 1979, na 6. strani).

divji prašič
Vodeča svinja
je zaščiteni!

srnjak

ruševce
do 15. VI.

11. VI. vzhod ob 4.11 in zahod ob 19.52
26. VI. vzhod ob 4.13 in zahod ob 19.57

= 2. VI.,

= 10. VI.,

= 17. VI.,

= 24. VI.

Skupščina LZS je odprla javno razpravo o osnutku smernic za gojitev divjadi

8. seja skupščine Lovske zveze Slovenije

8. seja skupščine LZS, ki je bila v Ljubljani 21. aprila 1979, je obravnavala vrsto pomembnih vprašanj o dosedanjem in bodočem delovanju lovske organizacije v Sloveniji. Skupščina je končno sprejela finančni načrt LZS za leto 1979, po tem ko je bila obveščena o usklajevalnem sestanku predstavnikov izvršnega odbora LZS s predstavniki IO ZLD Prekmurje. (Glej sklepe skupščine LZS na 7. seji, 16. 12. 1978; Lovce, št. 1 — januar 79, na 30. strani.) Sprejet je bil tudi ključni račun LZS za leto 1978 in potrjen predlog o uporabi viška prihodkov, ki se razporedi za pokritje nekaterih že opravljenih del v lovskem muzeju v Bistri, in se prenese na leto 1979. Del viška pa predstavlja začetna sredstva sklada, ki je opredeljen z 61. čl. Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Namen tega sklada, katerega upravljanje bo urejal poseben pravilnik in v katerega bodo po posebnem dogovoru prispevale tudi organizacije združenega dela s področja lovstva, pa naj bi razširili tudi za pokrivanje izrednih škod na divjadi (ujme, bolezni) pa tudi poškodb na ljudeh, ki jih utesne povzročiti divjad.

Skupščina je ocenila, da je v dosedanjem triletnem obdobju nove organiziranosti LZS delegatski sistem dobro zaživel. Sicer so se podobni, samoupravni odnosi v lovski organizaciji razvijali že prej, vendar se je zlasti v zadnjem času okrepila odgovornost lovskih družin in lovcev nasploh. Razprave in odločanje o gojitvenih in organizacijskih vprašanjih zvečine potekajo na demokratičnih osnovah. Odsev teh razmer je nedvomno očiten tudi v samem delu skupščine in argumentiranih razpravah, ki izhajajo iz ugotovljene potrebe po enotnejšem delovanju lovstva Slovenije.

Najpomembnejše naloge preteklega in bodočega delovanja so vezane na uresničevanje določil zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč. Skupščina je

ugotovila, da je možno slabosti in zamude, katere ugotavljamo ponekod pri sklepanju družbenih dogovorov v lovskogojitvenih območjih, odpraviti in nadomestiti le z zavzetjšim in aktivnejšim delom zvez lovskih družin, kolikor želimo doseči enega izmed temeljnih smotrov, ki je podružbljanje skrbi za varstvo in gojitev divjadi. Družbeni dogovor v lovskogojitvenem območju je temelj bodočega delovanja lovskih organizacij pri varstvu in gojitvi divjadi ter lovskogospodarskem načrtovanju. Prav tako so pomembne enotne gojitvene smernice, katerih vrsto določil morajo verificirati tudi tisti subjekti, ki pogosto odločilno delujejo na pogoje za ohranitev divjadi. Tudi zaradi tega je enotnost v stališčih lovskih organizacij pomembnejša kakor kdajkoli prej. Vse te naloge tudi zahtevajo nenehno krepitev vseh oblik izobraževanja in nedvomno profesionalizacijo strokovnih opravil in nalog v okviru ZLD, ki mora biti vpeta v široko bazo amaterskega dela, ki je bila in ostaja ena najpomembnejših vrednot lovske organizacije.

Skupščina se je dotaknila tudi nekaterih perečih vprašanj lovske organizacije, ki niso v skladu z njeno načrtano politiko, kakor so poizkusi za spremembo meja lovišč po upravno-političnih razmejitvah, lokalistično pogojene pobude za ustanavljanje novih zvez lovskih družin, še prisotni pojavi kolektivnega oz. skupinskega upravljanja posameznih predelov lovišč lovskih družin, neutemeljeno visoke pristopnine, častno članstvo, ki ne izhaja iz dolgoletnega zaslužnega delovanja v lovski organizaciji. Vsem navedenim vprašanjem bo namenjena jesenska seja skupščine. V nadaljevanju je bila skupščina obveščena o dosedanjem razvoju, stanju in bodočih nalogah slovenskega lovskega muzeja. Soglasna potrditev sporazuma, ki opredeljuje upravljanje, vzdrževanje in razvoj muzeja, med drugim tudi potrjuje, da se lovska organizacija dobro zaveda

kulturnega in vzgojno-izobraževalnega poslanstva te institucije. Podpisniki tega sporazuma so Tehniški muzej Slovenije, Ljubljanska kulturna skupnost, Kulturna skupnost Slovenije in Lovska zveza Slovenije.

Skupščina je odobrila poročila o delu predsedstva, izvršnega odbora in sekretariata LZS ter potrdila sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med LZS in delovno skupnostjo LZS.

S posebno pozornostjo je bilo sprejeto izčrpno poročilo IO ZLD Gorenjske o širjenju in ukrepih za preprečevanje gamskih garij ter poročilo o širjenju stekline v Sloveniji in s tem v zvezi o nalogah lovskih organizacij. Delegati so opozorili na nedoslednosti pri izvajanju zadevnih odlokov v okuženih in neposredno ogroženih območjih, kjer pogosto ni ustrezne veterinarsko-higienске službe. Podprli so utemeljene zahteve za uvoz ustreznega cepiva in da naj bi domača farmacevtska industrija proučila možnosti licenčne proizvodnje takega cepiva.

Skupščina je ugodno ocenila delo pri vključevanju lovskih organizacij v akcijo 1979 »Nič nas ne sme presenetiti«, s pripombo, da je potrebno v nekaterih področjih Slovenije nadoknaditi zamujeno. V zvezi s pobudo Zadružne zveze Slovenije o vključevanju lovskih organizacij v samoupravne interesne skupnosti za kmetijstvo, je za nadaljnje dogovarjanje pooblaščen izvršni odbor LZS. Pri tem je vrsta obojestranskih interesov. Ugotovljeno pa je, da so predlogi nekaterih občinskih skupščin o materialnih obveznostih lovskih organizacij v omenjenih skupnostih previsoke (1 din na ha lovne površine v Sloveniji je ca. 1,9 milijona din), tako da bi se bilo potrebno tudi o tem enotno dogovoriti.

Za enkratno pomoč Črni gori, prizadeti s potresom v aprilu letos, je skupščina namenila iz rezervnih sredstev LZS 20 000 din. Skupščina pa še posebej poziva vse lovske organizacije in lovce, da sodelujejo v akcijah SZDL in drugih družbeno-

Dr. Jože Benigar, ki je predsedoval Lovski zvezi Slovenije 17 let (1950—1967), je 29. aprila letos praznoval svoj 70-letni življenjski jubilej. — Na sliki: Lojze Briški, predsednik skupščine LZS, čestita dr. Jožetu Benigarju k njegovemu osebnemu prazniku. Jubilaru so tudi čestitali: Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS; Rado Pehaček, predsednik izvršnega odbora LZS; Marko Bulc, član izvršnega odbora LZS. Po sklepu skupščine LZS, na njeni 8. seji, so jubilaru izročili tudi spominsko darilo — sliko, delo slikarja L. Perka.

Foto J. Zrnc

političnih organizacijah pri zbiranju pomoči. Na ta način naj lovška organizacija znova dokaže visoko stopnjo zavesti in solidarnosti. Razen tega skupščina poziva vse lovške organizacije k sodelovanju v vseslovenski akciji za razširitev planskega doma na Kredarici.

Pomembnejši sklepi in stališča:

1. Vse zveze lovskih družin, lovske družine in člani morajo še zavzeteje in aktivneje delovati pri podružbljanju odgovornosti za poglobljeno varstvo naravnega okolja in divjadi. To naj bo tudi osnovni smoter družbenega dogovarjanja po lovskogojitvenih območjih. Konkretizacijo usklajenih stališč v družbenem dogovoru pomenijo tudi enotne smernice za gojitev divjadi, ki naj bodo temelj srednjeročnega načrtovanja. S tem skupščina odpira javno razpravo o osnutku gojitvenih smernic (objavljene so v gradivu za 8. sejo skupščine, katerega so prejele tudi vse lovske družine). Razprava bo sklenjena v septembru na posvetovanju s predsedniki gojitvenih komisij pri zvezah lovskih družin in

s predstavniki organizacij združenega dela s področja lovstva. Na podlagi zaključkov na tem posvetovanju bo pripravljen predlog dogovora vseh lovskih organizacij SR Slovenije. Ta dogovor bo verificiral samoupravno sprejete obveznosti in pravice pri uresničevanju sodobnejše gojitve divjadi.

Skupščina je enotno ocenila, da tak dokument ne more biti zgolj sinteza želja. Sporazumevanja o enotni gojitvi ne smemo razumeti kot potrditve obstoječih odnosov, pač pa je osnovni pomen v njegovi dinamiki in v tem, da udeležence dogovarjanja oskrbi in podpre z razlogi.

2. Deveta seja skupščine bo predvidoma v oktobru 1979. Obravnavala bo nekatera pomembna notranja vprašanja lovske organizacije. Priprava gradiva je naloga izvršnega odbora, ki bo nekatere podatke zbral s posebno anketo.

3. Finančni načrt organizacije Lovske zveze Slovenije za leto 1979 predvideva skupno 4 713 000. din prihodkov. Izdatki pa so:

LOVEC	3 296 000 din
Organizacija	1 177 000 din
Lovski dom	240 000 din

Finančni načrt lovskega sklada LZS pa predvideva 2 303 195 din prihodkov in prav toliko izdatkov. Najpomembnejši del odhodkov je namenjen financiranju strokovne službe LZS, ostalo pa za poseben program: tečaji za lovske čuvaje v Ljubljani, Murski Soboti, Cerknici in Kopru, raziskovalno delo odseka za lovstvo IGLGS in Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali, filmi za kinoteko LZS, republiški program lovskega strelstva, financiranje kinoloških prireditev republiškega pomena, delno pokrivanje članskih obveznosti do LZ Jugoslavije, dopisna šola za lovske tehnike, delo komisij in svetov LZS.

Prihodek sklada sestavljajo prispevki lovskih organizacij od gospodarjenja na osnovi leta 1977. Osnova je skupen prihodek tega leta, zmanjšan za stroške zaradi škod od divjadi, nabave žive divjadi in gojitvenočuvajske službe, kar sestavlja tako imenovani »korigirani prihodek«, od katerega lovske družine prispevajo 7,35 %. Lovske organizacije združenega dela (OZD) celotne prihodke lovskega sklada pokrivajo s 5,54% udeležbo.

Blaž Krže

Srednjeročni lovskogospodarski načrt

Mirko Kumer

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč v svojem VI. poglavju, od 38. do 43. člena, govori o lovskogospodarskem načrtu. Omenjeni zakon, ki ga je dobil vsak član slovenske lovske organizacije kot prilogo novembrskega Lovca 1976, je začel veljati 5. novembra 1976.

Vsaka lovska organizacija (LD, OZD), ki upravlja lovišče, je obvezno dolžna izdelati in sprejeti petletni lovskogospodarski načrt (srednjeročni) in na njegovi podlagi potem tudi vsako leto letni načrt gospodarjenja.

Za uresničevanje zakonskih določil o lovskogospodarskem načrtu je bilo treba počakati na pravilnik o tem načrtu. Republiški sekretar za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ga je izdal v letu 1978, skupaj z drugimi izvršilnimi predpisi zakona, ki so objavljeni v Uradnem listu SRS, št. 7 — 31. 3. 1978.

V Lovcu, št. 2 — maj 1978, smo na 37. strani poročali, da je skupščina LZS predlagala, naj bi lov. leto 1978/79 lovske organizacije premostile z letnimi načrti gospodarjenja in potem prešle na izdelavo srednjeročnih — petletnih načrtov. Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je predlog sprejel in o svojem sklepu obvestil tudi občinske skupščine. Enako rešitev pa bo potrebno zagotoviti tudi za leto 1979 in 1980, v tem času pa se z vso resnostjo posvetiti zbiranju vseh potrebnih podatkov za lovskogospodarski načrt in si hkrati prizadevati za enotne smernice pri gojitvi divjadi. Utemeljitev za takšno premostitev je v tem, da naj se tudi lovstvo celoviteje vključi v širše družbeno planiranje, ki preide na novi petletni plan konec leta 1980.

Petletni — srednjeročni — načrt ima IV dele:

- I. — podatki o organizaciji, ki upravlja lovišče;
- II. — podatki o zemljišču, na katerem je lovišče;
- III. — podatki o lovišču;
- IV. — gojitvene smernice v gojitvenem obdobju.

Sestavni del načrta so še podatki na dveh predpisanih obrazcih oz. tabelah:

»Podatki o številčnosti, odstrelu in izgubah divjadi« in »Finančno-ekonomski načrt upravljanja lovišča v srednjeročnem (5 let) obdobju«.

Ustrezno tiskovino oziroma tabeli (obrazca) je pripravila in založila Lovska zveza Slovenije in vse že tudi razpo-

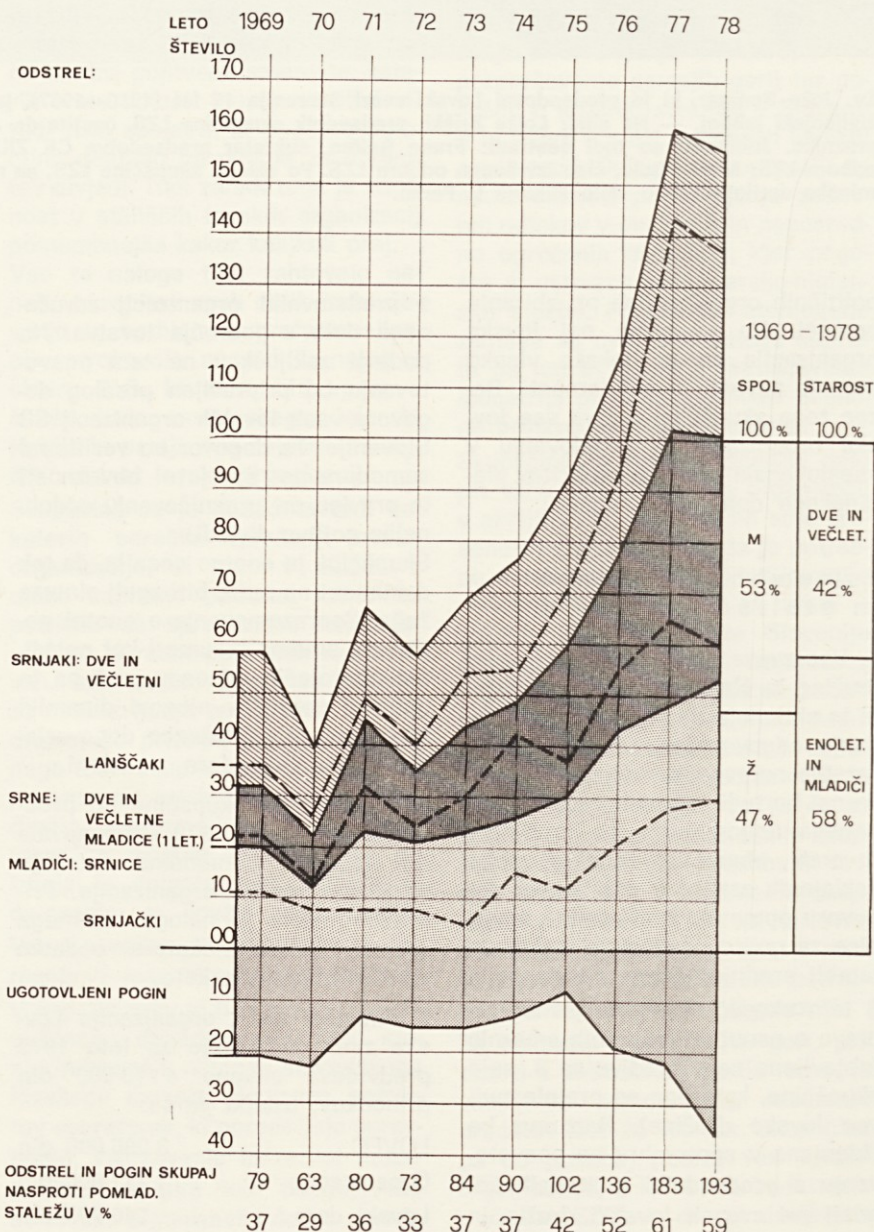
slala lov. družinam prek področnih lovskih zvez in lovskim OZD.

Na razposlanih tiskovinah sta sicer letnici 1980—1985, kar bo treba spremeniti na 1981—1985, kolikor bomo tudi leti 1979 in 1980 premostili z letnima načrtoma gospodarjenja. In v tabeli

LD JAMNICA

GRAFIKON 1

ODSTREL IN POGIN SRNJADI

Ne, ni na snegu, ampak na kupu belega peska. Pozor, zlasti močno rogovje lanščakov je v juniju še kosmato! Foto V. Šuligoj

finančno-ekonomskega načrta bo treba prikazati realizacijo v zadnjem, 1980. letu in ne v 1979. letu, kakor je natisnjeno v tiskovini, razposlani lovskim družinam in OZD. O tem bo morala seveda zopet zavzeti svoje stališče skupščina LZS.

Pravilnik o lovskogospodarskih načrtih ima 9 členov in nikjer ne določa, da petletno srednjeročno obdobje zajema pet lovskih let. Pač pa v 7. členu določa, da se letni načrt gospodarjenja izdela za čas od 1. aprila do 31. marca, torej za lovsko leto. Toda lovska organizacija se je tik pred izidom omenjenega pravilnika odločila, iz utemeljenih razlogov, da preide na lovskogospodarsko leto, ki je enako koledarskemu letu.

Lovske organizacije (LD, OZD) naj bi svoje lovskogospodarske načrte za obdobje 1981—1985 predložile pristojnim občinskim skupščinam v potrditev do 31. 12. 1980. Predhodno pa morajo biti seveda ti načrti uskladeni z družbenim dogovorom lovskogojitvenega območja in z razvojnimi načrti gozdarstva in kmetijstva. Pri sklepanju družbenih dogovorov pa smo v večini lovskogojitvenih območij močno v zamudi.

Članek Mirka Kumra se nanaša predvsem na III. del lovskogospodarskega načrta (Podatki o lovišču), ki zahteva: 1. podatke o vrstah divjadi; 2. glavne značilnosti posameznih vrst divjadi; 3.

podatke o številčnosti, odstrelu in izgubah divjadi (tabela I).

Seveda je tovariš Kumer pri svojem delu na srednjeročnem lovskogospodarskem načrtu LD Jamnica kakor tudi v članku (in diagramih) izhajal iz dosedanjih navodil in razposlanih tiskovin, ki kot zadnje leto pred načrtom predvidevajo leto 1979, za prvo leto načrta pa 1980. leto.

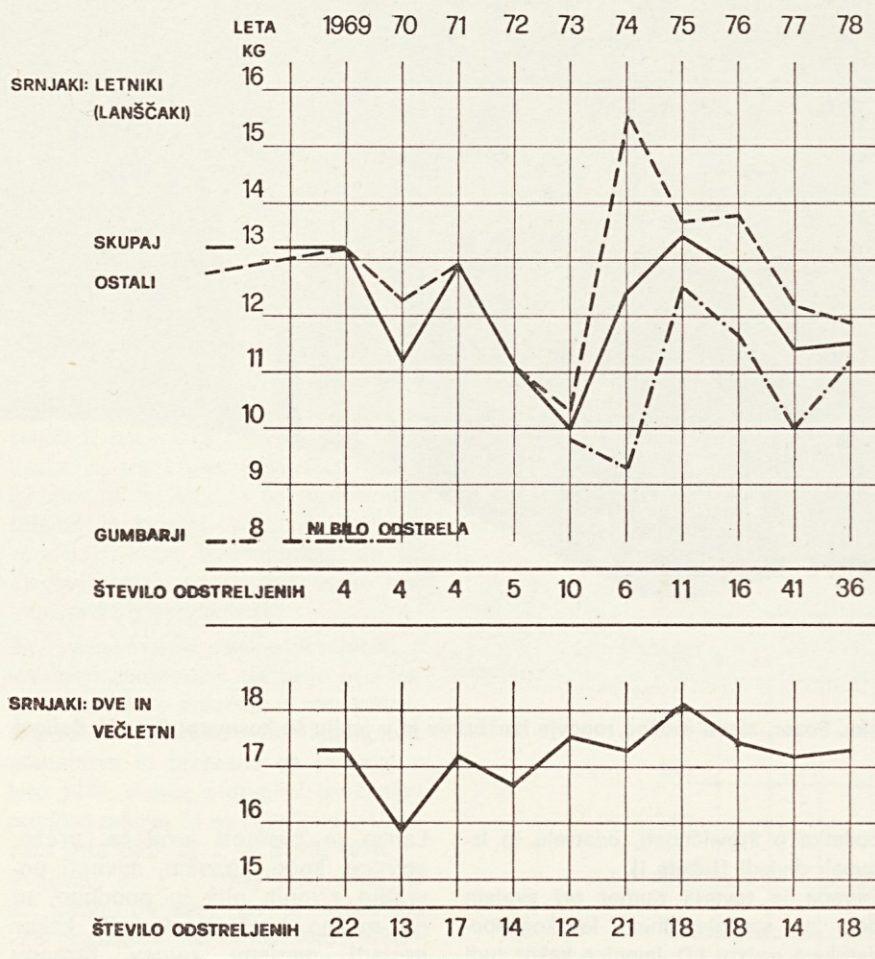
Uredništvo

Izdelava srednjeročnega gospodarskega načrta mi je dala misliti, kako organizaciji sami, to je članstvu lovske družine, in javnosti prikazati (pravilno ali nepravilno) gospodarjenje v lovišču ter (gojitveno in ne-gojitveno) odstreljevanje. Skratka: načrt naj bi bil izpraševanje vesti o ravnanju v preteklosti za usmeritev naprej.

Petletno obdobje — ki naj bi ga zajel gospodarski načrt — je za prikaz gospodarjenja z divjadjo zelo kratko obdobje, toda še težje bi ga bilo sestaviti za daljšo dobo. O divjadi ne moremo dajati »tovarniških« števil, da bi bilo vse točno prešteto, nanizane bodoče investicije, stalež, kilogrami, kubiki in drugi kazalci, ki jih je možno ugotoviti in predvideti v industriji. V našem primeru nam že prikaz osnove dela preglavice.

Lahko je prešteti krmišča, preže, solnice, koče, kozolce, navesti površine krmnih njiv in podobno, ni pa možno prešteti divjadi, kakor srnjadi, gamsov, zajcev, fazanov itd., da ne govorimo o divjadi z manj ustaljenim staniščem. To le lahko preiščeno ocenimo; nihče nas ne more kontrolirati ali nam dokazati drugačne številčnosti divjadi v prosti naravi. Prav tako je za vsako leto vnaprej trdno planiranje številčnosti, ki naj jo dosežemo (povečano ali zmanjšano), zavajanje samega sebe in javnosti. Naravni pogoji lahko bistveno spremenijo stanje divjadi v lovišču že v enem letu, ob še tolikšni prizadevnosti lovcev pri varstvu in gojitvi. Koliko bi bil potem vreden takšen načrt, če ti v 2. ali 3. letu narava lepo urejene številke o staležu in odstrelu »vrže na glavo«? Ob laičnem ocenjevanju lovstva bi to pomenilo nemoč lovske organizacije, v zasmeh javnosti. Ali še huje: očitek o slabem gospodarjenju, nestrokovnosti, izkoriščanju družbenega zaupanja, očitek o nesposobnosti lovskih družin, da bi novi zakon o gojitvi in varstvu divjadi uveljavili v praksi. Zato se mi zdi prav, da lovskogospodarski načrt 1980—1985 ne zahteva preveč »poravnanih« števil, ki bi se pozneje izmaličile in bi s tem načrt izgu-

ODSTREL SRNJAKOV PO TELESNI TEŽI

poglavju za glavno divjad — srnjad v lovišču LD Jamnica. Najnazorneje to lahko uresničimo z grafikoni.

Odstrel in pogin srnjadi

Čeprav načrt izrecno ne zahteva prikaza količine odstreljene divjadi v preteklih letih, pa mislim, da je vseeno prav, če jo prikažemo. To zaradi presoje zdravstvenega stanja, primerjave in presoje dosedanjega in bodočega odstrela oziroma upoštevanja gojitvenih smernic. Preglednejšo primerjavo nam nudi le čim daljše obdobje, zato sem za LD Jamnica sestavil pregled za 10 let, v obliki grafikona št. 1.

Grafikon dopolnjujejo še podatki o ugotovljenem poginu in odstotki odstrela nasproti uradno prijavljeni pomladanski številčnosti. K grafikonu sodi pač še kratek komentar, ki v našem primeru govori o skokovitem porastu odstrela v zadnjih letih (domnevni vzrok: ugodne zime in intenzivnejši odstrel mladičev ter srnjadi slabe kakovosti — gumbarjev). Ali je prijavljena številčnost v zadnjih letih glede na visok % odstrela in pogina realna? O tem bi bilo možno razpravljati, kar pa ni namen tega članka. Mimogrede je treba povedati, da je bilo leta 1962 v našem lovišču od skupnih 5700 ha lovne površine bonitiranih za srnjad 3400 ha, z normalnim staležem 204 in z letnim odstrelom 51. Z grafikona pa je razvidno, da sta se v preteklem letu (1978) odstrel in pogin (vključno neugotovljeni) že izenačila z bonitiranim staležem oz. že dosegla 4-kratni bonitirani odstrel.

Kakovost — telesna teža

Lovskogospodarski načrt v III. poglavju zahteva tudi podatke o kakovosti. Pri divjadi vseh vrst je verjetno najrealnejši kazalec telesna teža. Seveda pa pride v praksi bolj do izraza teža telesno večje divjadi, kjer razlike lahko nihajo tudi za več kg, medtem ko bi pri mali divjadi morali razliko primerjati že v gra-

bil na svoji vrednosti. Dovolj skrbi nam bo zadala ocenitev pomladanske številčnosti leta 1980, saj jo bomo morali predvideti za leto vnaprej na osnovi stanja leta 1979. Prav tako bomo s precejšnim rizikom izpolnjevali tabelo o finančnem načrtu za leta 1980—1985, saj bodo dohodki (pa tudi izdatki) odvisni od dejanskega odstrela divjadi, ki pa je lahko izvedljiv le po vsakoletni ponovni oceni pomladanskega ali celo jesenskega staleža tik pred lovom.

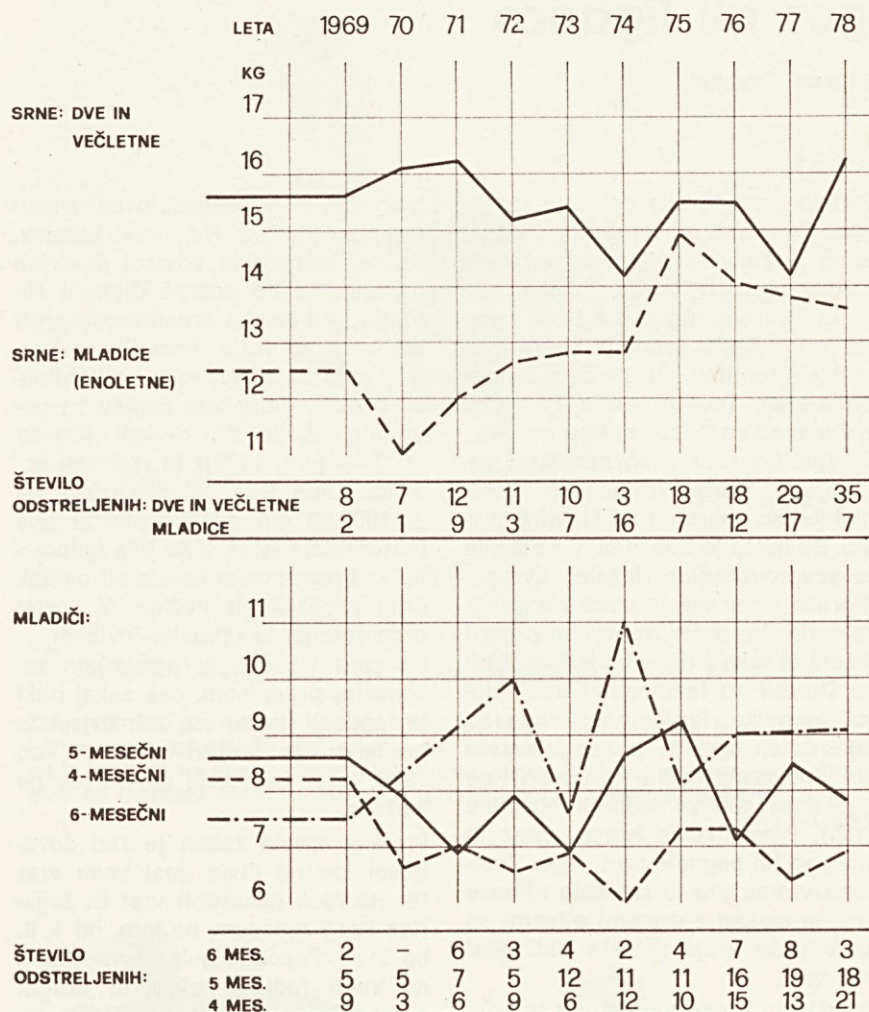
Zato bodo vsa števila o staležu in odstrelu oz. dohodku relativna, sicer z vso resnostjo in ob dosednji praksi sestavljena, v upanju, da nam narava tega ne oponese.

Pravo voljo, da z vso resnostjo prevzemamo od družbe zaupano odgovornost za varstvo in gojitev divjadi, pa bomo pokazali s številkami in potem tudi z uresničenjem planiranih biotehničnih del: povečanje in obdelava krmnih njiv ter pasišč za divjad, urejanje remiz, grmišč, za-

sajanje plodonosnega drevja ipd. Ta dela bodo stvarni dokazi o naši skrbi za divjad, o naši vlogi, ki jo lovška organizacija mora izpolnjevati v sklopu naše družbene ureditve. Kaj pa odstrel: preveč — premalo? Kvaliteta: izboljšanje — poslabšanje? Skratka, kako naj to najpregledneje in razumljivo prikažemo v III. poglavju načrta? Napisati nekaj o dosedanjem povečanju ali zmanjšanju telesne teže, teže rogovja ipd., bi bila po mojem mnenju »lovška latinščina«. S pavšalnim ocenjevanjem ne moremo prepričati niti sami sebe, kako bi potem šele prepričali druge podpisnike družbenega dogovora. Lov. družine, ki že dalj časa vodijo evidenco o teži, spolu in starosti uplenjene divjadi ter o trofejah, bodo to lažje prikazale. Tiste, ki takih podatkov nimajo, pa bodo preteklo in sedanje stanje opisale pavšalno, kar pa seveda ne bo zaželjena verodostojnost.

Naj napišem in prikažem, kakšne podatke nameravamo navesti v tem

ODSTREL SRN IN MLADIČEV PO TELESNI TEŽI

mih. To tembolj, ker je treba težo ugotavljati ločeno po spolih, pa tudi po starosti in, če bi bili precizni, tudi po letnem času, v katerem je bila divjad uplenjena. Da bi zanesljivo ugotavljali izboljšanje ali poslabšanje kakovosti, pa še to ne zadostuje, saj na nihanje telesne teže vplivajo še drugi činitelji, vremenski in splošnoživiljski. Tako daleč pa ne sežejo niti raziskave inštitutov, kaj šele, da bi o tem imela podatke LD. Menim, da za večjo divjad zadostuje, če LD vodi točno statistiko o odstrelu, ločeno po spolu in starostnih skupinah. Nikakor pa ne zadostuje, da primerjamo le ugotovljeno poprečno težo celotnega letnega odstrela obeh ali samo enega spola. To bi pri odstrelu večjega števila mlade divjadi nujno privedlo do manjše poprečne telesne teže ali obratno, kar bi nas lahko zavedlo do nepravilnih zaključkov. Pri analiziranju telesne teže odstreljene divjadi pa moramo upoštevati še en faktor: kako lovci izvajajo gojitveno načelo — odstrel telesno slabše divjadi. V primeru, da v lovišču odstrelimo predvsem slabo razvito in bolno divjad, je logično, da je telesna teža preostale živeče divjadi v lovišču večja in zato ne moremo govoriti o upadanju telesne teže. Dokaz pri srnjadi so uplenjeni lanščaki-gumbarji nasproti drugim lanščakom. Glej grafikon št. 2!

Naj podam tudi pregled poprečne telesne teže odstreljene srnjadi v našem lovišču za obdobje 10 let. Glej grafikon 2 in 3!

Nekaj srnjakov in srn zaradi nepopolnih podatkov ni všteti, prav tako tudi ne mladičev, ki so bili uplenjeni po 15. novembru. Teh je pa zelo malo.

Kakovost trofej divjadi

Bistveni kazalec kvalitete divjadi je telesna teža. Če lovske družine divjad pravilno tehtajo, ocenjujejo starost, zbirajo in evidentirajo podatke

ter jih analizirajo, lahko v daljšem obdobju ugotovijo, ali se kakovost divjadi spreminja. Pri rogati divjadi je možno njeno kakovost opredeliti tudi po trofejah. To tembolj, če velja načelo, da dobro trofejo nosi lahko le močno telo, kar praksa na splošno potrjuje. Razen tega je vsaj pri rogati divjadi trofeja tisti magnet, ki daje lovu vsebino in mik. V primeru LD Jamnica smo se opredelili za dvojne prikazov: odstrel srnjakov po obliki rogovja (gumbarji, šilarji, vilarji, šesteraki) in po teži rogovja.

Medtem ko teža rogovja kaže po letih odstrela podobno valovanje kakor grafikon št. 2 (telesna teža srnjakov), pa je slika odstreljenih srnjakov po obliki rogovja značilna zaradi porasta gumbarjev in šilarjev. Manj uplenjenih šesterakov pa seveda ne pomeni, da bi bilo zad-

nja leta v našem lovišču v absolutnem številu manj šesterakov kakor pred 10 leti, pač pa, da smo izvajali zelo povečan odstrel slabih mladih srnjakov.

S tem člankom sem imel namen povedati:

— da sestavljanje srednjeročnega lovskogospodarskega načrta ni enostavno, ker zahteva čim več in čim točnejših podatkov za daljše obdobje;

— da nazorno prikažem, katere značilne podatke si zamišljam o srnjadi, ki je glavna divjad lovišča naše LD, kakor tudi večine lovišč v SR Sloveniji.

Številčnost in odstrel srnjadi v našem lovišču se bistveno ne razlikujeta od številčnosti in odstrela v sosednjih loviščih mežiškega lovskogojitvenega območja, kjer dogovorno enotno gospodarimo s srnjadjo.

Loviti je dovoljeno le njivsko gos ali ligarico

France Cvenkel

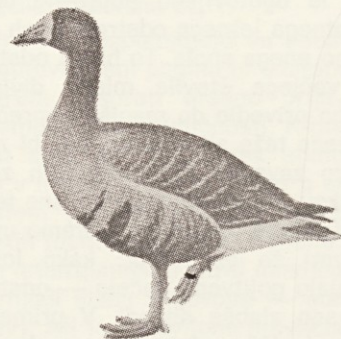
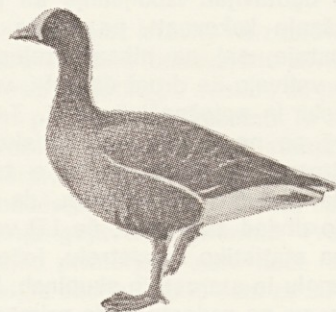
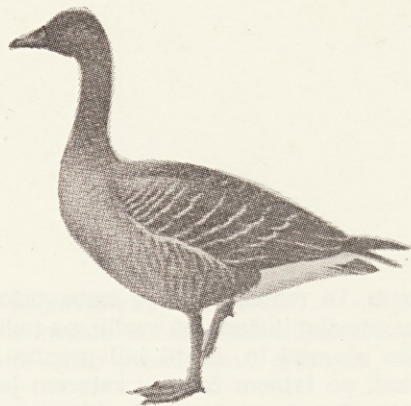
Zadnja zima je bila dolga in muhasta. Že sredi novembra je padel sneg in že v začetku decembra je živo srebro zdrknilo globoko pod ničlo. Ostremu mrazu in obilici snega je v začetku januarja sledila nenadna otoplitev, ki je domala pobrala sneg. Toda prišel je nov mrzli val s snegom. Sicer sta se pa mraz in otoplitev čez zimo nekajkrat zamenjala. Hitre vremenske spremembe so pobrale tudi številno divjad. Še hujša je bila zima v severnih in severovzhodnih deželah Evrope. Morana je prinašala smrt v snežnih zametih in oster mraz je prekril jezera in reke z debelim ledom. Tudi na Donavi so ledolomilci imeli dovolj opravka. Prejšnje tri zime so bile mile, zato je pa zadnja tem bolj pokazala zobe. Nastopili so hudi dnevi tudi za vodne in obvodne ptice. Pomanjkanje hrane, mraz in sneg so jih pognale proti jugu. Zmešano vreme jim je zmešalo njihove poti in skupaj z drugimi pticami so se v naše kraje zatele tudi gosi več vrst.

Po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi je pri nas od novembra 1976 možno loviti le gos ene vrste — njivsko gos ali ligarico, pod pogojem seveda, če ima lovska organizacija (LD, OZD) v potrjenem odstrelnem načrtu tudi to divjad.

Toda dejstvo je, da so padale njivske gosi, čeprav odstrel ni bil planiran, in padle so tudi gosi drugih vrst, ki so zaščitene vse leto. »Nisem vedel, nisem poznal,« se izgovarjajo krivci. Za takšno prazno izgovarjanje ne more biti opravičila!

Mar še ni vsakemu lovcu znano osnovno pravilo: Ne ukrivi kazalca, če ne veš, ali je odstrel dovoljen oziroma če ne poznaš divjadi! Ne le, da ima lovška organizacija proti kršilcem na voljo disciplinske kazni! Poslužiti se je treba tudi Odločbe o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi (Lovec št. 3 — junij 1978)! In rednega sodišča! Omenjena odločba pravi, da je 1000,00 din odškodnine za gos (katerekoli vrste), ki je bila uplenjena »z brezpravnim lovom ali na kak drug protizakonit način«. V korist organizacije, ki upravlja lovišče! So celo »lovci«, ki ugovarjajo zakonskim predpisom, češ zakaj neki je sedanji zakon v primerjavi s prejšnjim (v veljavi od 1966. do 1976. leta) tako zelo omejil lov na selivce.

Prejšnji lovski zakon je res dovoljeval lov na divje gosi vseh vrst ter na race nekaterih vrst in žagalice kar 7 mesecev na leto, od 1. 8. do 31. 3. Podobno dolge lovne dobe so imeli tudi v nekaterih drugih evropskih deželah. Lovci širom po Evropi so gosi in druge ptice torej še streljali, ko so se že vračale nazaj na svoja gnezdišča in se že parile. Temu je bilo treba napraviti konec, saj je obstoj nekaterih vrst resno ogrožen. Pobuda je prišla od zunaj. Številne evropske in druge države so podpisale mednarodno konvencijo o varstvu ptic. SFRJ Jugoslavija je to storila 30. 1. 1973, na sejah družbenopolitičnega zbora in zbora narodov zvezne skupščine v Beogradu. Zakon o ratifikaciji tega

»Sive gosi« s pomarančno barvo nog:
Zgornja: njivska gos ali ligarica (*Anser fabalis*)

V sredini: mala ali rdečenoga gos (*Anser erythropus*)

Spodnja: beločela ali pisana gos (*Anser albifrons*)

pomembnega dokumenta je podpisal predsednik Josip Broz-Tito, izšel pa je v Uradnem listu SFRJ, št. 6/73, 8. 2. 1973. S podpisom konvencije se je torej tudi naša država obvezala, da bomo uresničevali njena načela oziroma z njimi uskladili lovsko zakonodajo v vseh jugoslovanskih republikah in pokrajinah. Zato torej je zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč zaščitil divje gosi vseh vrst vse leto, z izjemo njivske gosi ali ligarice. Toda tudi te gosi ni dovoljeno loviti od (vštevši) 16. januarja do (vštevši) 31. avgusta.

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu div-

Značilnosti »sivih gosi« s pomarančno barvo nog:

Levo: glavi beločele ali pisane gosi, brez bele lise nad kljunom je mlada beločela gos

Desno: mala ali rdečenoga gos in njivska gos ali ligarica (dva primerka)

jadi v svojem 10. členu navaja kot divjad le 4 vrste gosi, oziroma predvideva, da se pri nas kot preletne ptice pojavljajo gosi 4 vrst: divja ali siva gos (Anser anser), beločela ali pisana gos (Anser albifrons), njivska gos ali ligarica (Anser fabalis) in votlinska gos ali morska rasa (Tadorna tadorna).

S tem seveda ni rečeno, da se v loviščih SR Slovenije, zlasti v zimskem času, ne morejo pojaviti tudi gosi drugih vrst.

Slovenski lovski priročnik 1 (iz leta 1971) v sistematični razdelitvi naše divjadi navaja 6 vrst divjih gosi: iste kakor zakon, vendar brez votlinske gosi; poleg teh pa navaja še kratkokljuno gos (Anser brachyrhynchus), grivasto gos (Branta bernicla) in malo ali rdečo gos (Anser erythropus). Zelo na kratko pa so v priročniku opisane le 3 vrste: divja ali siva gos, njivska gos ali ligarica in kratkokljuna gos.

Slovenski lovski priročnik 1/1 (iz leta 1974) pa v sistematični razdelitvi naše divjadi navaja 5 vrst gosi: iste kakor priročnik prve izdaje, a brez kratkokljune gosi. Zelo na kratko so pa opisane 4 vrste: divja ali siva gos, njivska gos ali ligarica, beločela ali pisana gos in mala ali rdečenoga gos.

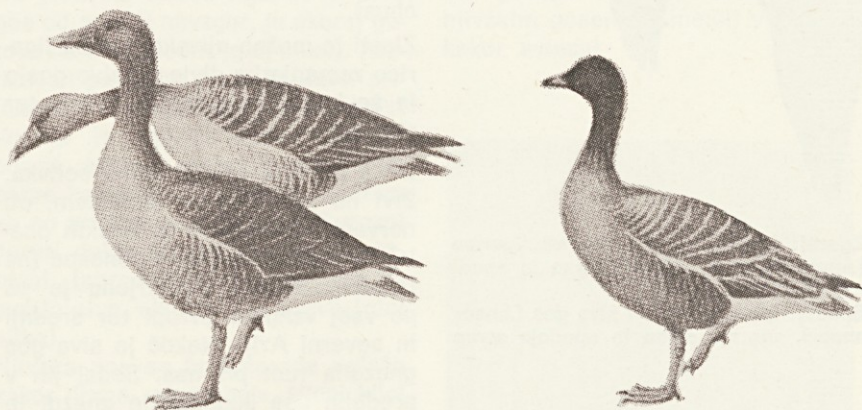
Krečič in Šušteršič v svoji knjigi »Ptice Slovenije«, izdani leta 1963, navajata 7 vrst gosi, ki se kot preletne ptice pojavljajo na območju Slovenije. To so 4 vrste, ki jih navaja zakon, in poleg njih še: mala ali rdečenoga gos, grivasta gos in rjasta gos (Cesarca ferruginea). Naj pripomnim, da Nemci rjasto gos in votlinsko gos ali morsko raco uvrščajo bodisi med gosi bodisi med race oziroma med tako imenovane »polgosi«.

Iz navedenega med drugim ugotavljamo, da je pri navajanju gosi, ki se pojavljajo pri nas, velika neenotnost. Gosi nobene vrste ne gnezdijo v Sloveniji, v naših loviščih se pojavljajo le kot redke ali zelo redke preletne ptice, zlasti pozno jeseni in pozimi.

Divja ali siva gos (Anser anser). Njeno perje po glavi in vratu je svetlejšje sive barve kakor pri njivski gosi ali ligarici. Najzanesljivejši znak divje ali sive gosi pa je »zobec« na koncu kljuna, ki je svetle, skoraj bele barve. Noge divje ali sive gosi so mesnato rdeče barve, noge njivske gosi pa pomarančne barve.

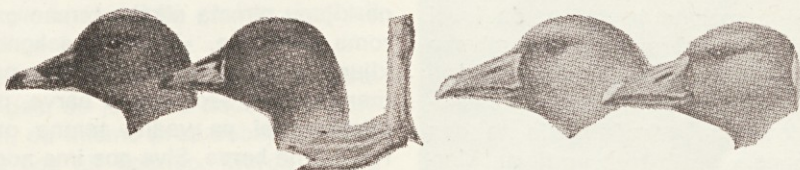
Foto K. Mlinar

»Sivi gosi« z nogami mesnato rdeče barve:
Levo: divja ali siva gos (Anser anser)
Desno: kratkokljuna gos (Anser brachyrhynchus)

Značilnosti »sivih gosi« z nogami mesnato rdeče barve:
Levo: glavi kratkokljune gosi

Desno: glavi divje ali sive gosi

Zgoraj: leteča njivska gos ali ligarica (*Anser fabalis*), zgornja stran in spodnja stran

Spodaj: leteča divja ali siva gos (*Anser anser*), zgornja stran in spodnja stran

Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi v svojem 12. členu določa, da vse leto ni dovoljeno loviti gosi, da pa je pri tem edina izjema njivska gos ali ligarica. S tem niso zaščitene le gosi treh vrst, ki jih zakon — poleg ligarice — šteje med divjad, ampak tudi gosi vseh drugih vrst, ki se pojavljajo oziroma utegnejo pojaviti v naših krajih.

Iz tega razloga je nujno, da lovci predvsem dobro poznamo njivsko gos ali ligarico ter jo ločimo od drugih gosi. V obeh izdajah Slovenskega lovskega priročnika je ta gos opisana v borih treh vrsticah. Mor-

da je to zadoščalo prej, ko so bile po prejšnjem lovskem zakonu gosi vseh vrst lovne. Sedaj ne zadošča več.

Njivska gos ali ligarica spada v skupino tako imenovanih »sivih gosi« (*Anser*), pri katerih prevladuje siva barva perja. »Sive gosi« moremo med seboj ločiti le po manj vidnih značilnostih.

Ločiti od ligarice gosi drugih vrst, katerih ime rodú ni *Anser*, je enostavno, saj so razlike v barvi perja itd. velike.

V skupino »sivih gosi« — *Anser* — so uvrščene:

1. (z nogami pomarančne barve) njivska gos ali ligarica (*Anser fabalis*), mala ali rdečenoga gos (*Anser erythropus*), beločela ali pisana gos (*Anser albifrons*);

2. (z nogami mesnato rdeče barve) divja ali siva gos (*Anser anser*), kratkokljuna gos (*Anser brachyrhynchus*).

Zlasti je možno njivsko gos ali ligarico zamenjati z divjo ali sivo gosjo in še bolj s kratkokljuno gosjo ter obratno.

Divja ali siva gos je delno selivka. Živi na Islandiji, na Škotskem, ob norveških, švedskih in finskih obalah, v srednji Evropi le ponekod (na Gradiščanskem). Razširjena je pa po vsej vzhodni Evropi ter srednji in severni Aziji. Nekoč je siva gos gneznila tudi pri nas. Sedaj jih v predelih vse Jugoslavije gnezdi le še kakih 60 do 80 parov (J. Gregori, Lovec, št. 4 — julij 73, 98. stran). Prezimuje delno v krajih, kjer vali, delno v srednji in južni Evropi.

Siva gos je dolga 76 do 89 cm. Razlikujemo dve podvrsti: zahodna, ki ima kljun pomarančne barve, vzhodna, katere kljun je mesnato rdeč. Obe podvrsti se ločita od njivske gosi ali ligarice zlasti po tem, da na kljunu nimata nikake temne oziroma črne lise. »Zobec« na koncu kljuna je pri sivi gosi v vsakem primeru svetle, skoraj bele barve, pri njivski gosi pa vedno temne oziroma črne barve. Siva gos ima noge

mesnato rdeče barve, mlada siva gos pa sivkasto mesnate barve. Njivska gos ima noge pomarančne barve.

Od daleč so med letenjem vse »sive gosi« — *Anser* — videti popolnoma enake in vse tudi letijo v črti ali klinu. Divje ali sive gosi med letenjem še najbolj spoznamo po glasu: enako gagajo (gágagag itd.) kakor domače gosi, katerih zarodnica je divja ali siva gos.

Sicer se pa siva gos enako kakor ligarica rada spušča na travnike, obrežja rek in obdelana polja, zlasti na njive z ozimino.

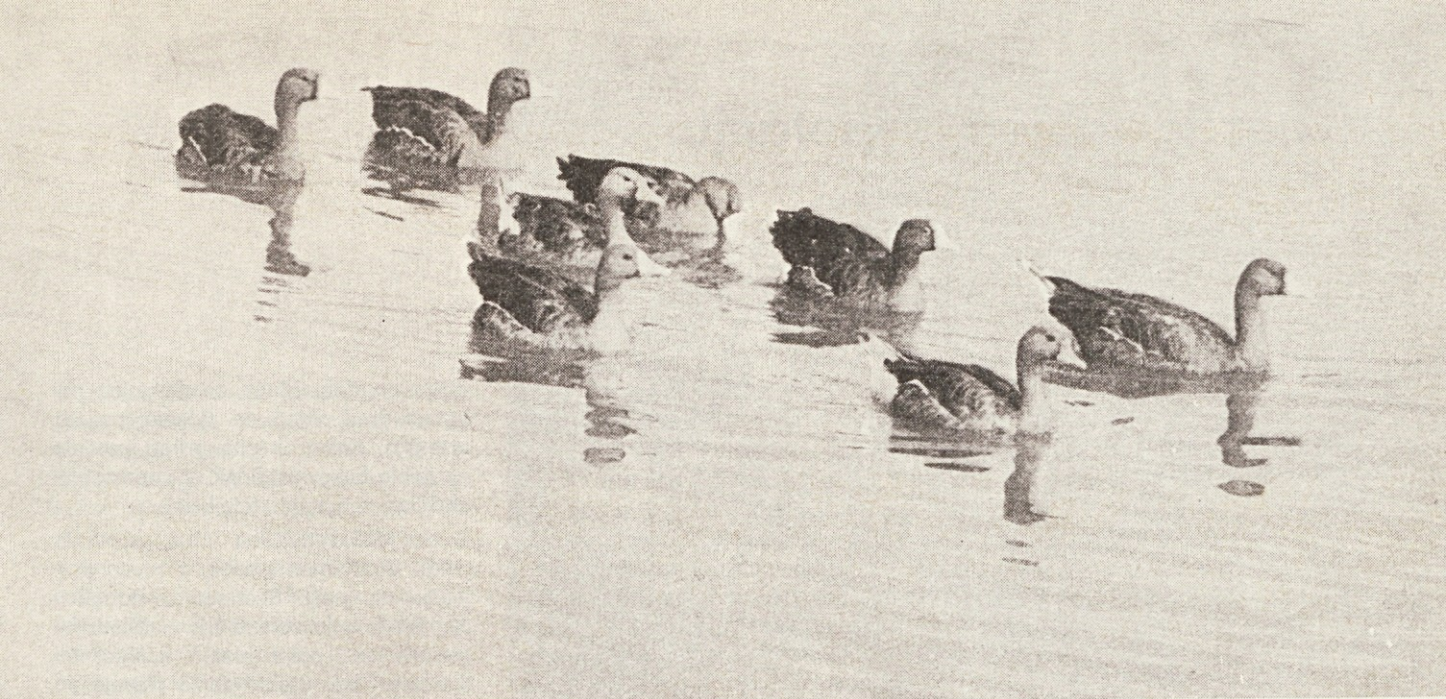
Njivska gos ali ligarica je selivka. Živi v severovzhodni Evropi in Aziji. Pri nas je zimski gost. Spreletava se od Baltika do Italije in Grčije. Dolga je 71 do 89 cm. Če bi imeli priložnost primerjati obarvanost sive gosi z ligarico, bi ugotovili, da je njivska gos temnejše rjavkasto sive barve, zlasti po glavi in vratu. »Zobec« na sicer rumenem kljunu ligarice je obvezno črne oz. temne barve. Tudi na korenu kljuna je možna večja ali manjša temna lisa, včasih celo ozka bela obroba.

Vendar je treba paziti, da pri tem ligarice ne zamenjamo z beločelo ali pisano gosjo, ki ima precej več beline okrog korena zgornjega dela kljuna, beline, ki ji sega tudi na čelo (od tod ime beločela).

Razen tega njivska gos ali ligarica po prsih in trebuhu nima nobene temne prečne lise, kakor jih ima beločela gos in izjemoma sem in tja tudi siva gos. Zato ima beločela gos še drugo ime — pisana gos. Noge pa imata beločela kakor ligarica obe pomarančne barve.

Še večjo belo liso na korenu kljuna, segajočo visoko na čelo, ima mala ali rdečenoga gos, ki je sicer povsem podobna beločeli ali pisani gosi, le precej manjša je, dolga le 53 do 56 cm.

Izmed vseh »sivih gosi« pa je ligarici še najbolj podobna kratkokljuna gos. Vendar je precej manjša, dolga le 61 do 76 cm. In osnovna barva

Beločela ali pisana gos (*Anser albifrons*). Belina nad korenem kljuna ji sega na čelo — zato beločela.

Foto L. Studinka

njenega kljuna je rdečkasta, ne rumena kakor pri ligarici. Sicer pa ima kratkokljuna gos prav tako črn oziroma temen »zobec« in na korenu kljuna večjo ali manjšo temno liso. Njivska gos in kratkokljuna gos se razlikujeta tudi po barvi nog: ligarica jih ima pomarančne barve, kratkokljuna gos pa mesnato rdečkaste. Zaradi velike podobnosti med tema vrstama smatrajo pone-

kod kratkokljuno gos za podvrsto njivske gosi. Da ni možna pogosta zamenjava kratkokljune gosi z ligarico, je vzrok tudi v tem, ker je kratkokljuna gos naš zelo zelo redek gost. K nam prileti iz svoje domovine ob Severnem morju, na Britanskem otočju in na Islandiji.

Če gledamo letečo ligarico in sivo gos od spodaj navzgor, ju skoraj gotovo ne bomo ločili (glej sliko). Razlikovali pa bi ju, če bi ju imeli priložnost videti od zgoraj navzdol. Pri ligarici je zgornja stran razpetih peruti skoraj enako temno sive barve kakor spodnja stran, medtem ko so pri sivi gosi na zgornji strani peruti dolga letalna peresa temna, ostali (sprednji) del peruti je pa svetlo sive, skoraj bele barve (glej sliko).

Njivska gos se bolj nerada oglašá kakor druge »sive gosi«. Njeni klici »ang-ank« itd. so globlji kakor sicer zelo podobni, a bolj zveneči glasovi kratkokljune gosi. Neredko se ligarica oglašá tudi s »kajak« in »ka-iaiak«, kratkokljuna gos pa z »uink — uink — uink«.

S tem člankom sem zlasti hotel opozoriti, da vsaka »siva gos« ni njivska gos ali ligarica, da je njivska gos podobna gosem štirih vrst, zlasti pa kratkokljuni gosi in divji ali sivi gosi.

Preden se torej odločimo za strel na gos, se je treba dodobra prepričati, da imamo pred seboj res njivsko gos ali ligarico. Morda celo z

večkratnim opazovanjem, z daljnogledom! Sicer naj se pa vsak lovec zaveda, da smo se dolžni ravnati po zakonu o varstvu, gojitvi in lovu divjadi. Varstvo je na prvem mestu, lov—odstrel na zadnjem! Zato bi bilo samo pohvalno, če bi v težkem zimskem času vsem pernatim gostom v naših loviščih, tudi njivskim gosem, namenili več miru kakor svinca!

V gozda tujem šepetanju

Peter Vovk

Ves sem v vejah dreves in deblih, razcvetenem pomladnem snegu, v velikih cvetih črnega teloha, odprtih popkih bukovih listov, v skalah, pokritih z žametnim mahom, zvončkih in kronicah pomladnih.

Ves sem v pojočih toplih vetrovih, spevu drozga nad lesovi, v klicu cicibana na cvetoči jablani, belih oblakih in modrem nebu, v razmetani skalnati poti, trdi hrapavosti drevesne skorje.

Ves sem v prvi pomladni travi, metuljih, ki frlijo po zraku, v brenčanju čebele, ki išče cvet, šumu begajočih kačjih pastirjev, v brenčanju kovinastih kril hroščev, vrtnčenju svetlobe in senc ter mušic.

Ves sem v glasu kukavice, »kačicah«, visečih na leski, v mačicah, sedečih na vrbi, glasu pojočih ptic po grmih, v rumenih drobnih trobenticah, modrih svetlookih spominčicah.

Ves sem v drobnih mravljah, srnjaku, ki boka na senožeti, v lisjaku s košatim repom, medvedu, ki premika skale, v jelenu, sivem štirinajsteraku, bodičastem ježku, ki išče družico.

Ves sem v žametnih skalah, bilkah olesenelih, visokih, v dolgolasih smrekah stoječih, jelkah, sveže zelenih ob poti, v bukvah pomladnih brstečih, javorih s peterokrakimi listi.

Ptiči se budijo, otesajo roso s perja, se spreletajo. Z nogami tipljem tla, rjavo ozko stezo. Pajčevina boža obraz. Ves bel gleda malinov cvet. Polmrak zgodnjega jutra se razblinja. Ptičji spevi se ugrezajo med veje. Sonce pronica skozi zelene trepalnice jelk in smrek. Sončni žarki tipljejo rosne kapljice. Smreki skorja krvavi.

Slišim nekakšno vzdihovanje. Obstane pri studencu, zbiram svoje misli v samoti. V ogretem zraku plavajo me-

tulji. Priteče ježek, obstane, vohlja, nekaj išče. Droben piš gre skozi iglice. V travi je vse polno sledov.

Stojim za deblom, napenjam ušesa, poslušam. Gozdni lazar leze po poti. Gozdna jerebica kliče svoje kečke, ki so se bili poskrili pod listje. Divja češnja pri studencu sipa bel cvet. Plah in začuden gleda zajec okoli sebe, striže z uhlji. Komarji letajo skozi presvetljeni zrak, mujkajo v dremotni mlr. Iz košate bukve zlete grlice.

Kačji pastirji, lovci dvokrilci, nadzorujejo okolico, prebujajoči se svet zgodnjega jutra. V zelenih plaščih, z novimi obšitki, stoje mirne smreke. Zvezdasti mah topi stopinje mojih nog. Tihotapim med drevjem. Iz velikih zelenih oken gledajo čiste slike. Oglate, mrežaste hroščeve oči strmijo začudeno. Mlade bukve tiščajijo iz zemlje; vse polno jih je.

V družbi jelk, smrek, bukev in javorov je lepo. Kakor drobceni pajki mucke lete vse bele. Čutim tople, mehke roke tajnega sveta. Pajek spleta mrežo, srebrne niti se vrste v krogu.

V težkem letu pribrii rogač, spusti se v travo. Razmakne klešče, kakor bager tiplje po zraku. Mlade koprive silijo kvišku. Rumeni cveti, podobni kačjim glavam, se odpirajo. Mravlja mane oči, še vsa zaspana tiplje pot pred seboj. Prižgan je svečnik, cveti razmetani po steblih, kakor da plezajo navzgor. V studencu kolobarji, vodni pajek drsi po gladini.

Ustavim se, gledam mavrah, zlit iz možganov. Potuhnjeno, kakor bežeči tat z ukradenim zakladom, stoji jerebika na dolgih nogah. Bakreni krešič leze po poti, v kovinsko modrih barvah se sveti v soncu. Smreka spušča veje na tla, mladice čuva okoli sebe. Sonce briše oči spominčicam, ljubkim, svetlo modrim; vse polno jih je ob poti. Kakor indijansko božanstvo je preperela bukev, vsa polna gob na sebi.

Prileti šoja, kriči, glas blažijo veje dreves. Srna pristopica po stezi: vitka, počesana, umita. Srnjaček za njo v cvetlični obleki skače po rosnem cvetju. Hoja medi. Svinčene kapljice barvajo lapuhove liste. Narezane sence dreves

ležijo po tleh. Muhe enodnevnice migetajo pred očmi: se dvigajo, padajo, vrtnčijo. Kakor iz sna prileti predme na deblo bukov kozliček. V satenastem plaščku, z dolgimi tipalkami.

Zelena žolna trka na vrata preperle jelke. V zelenem plašču, z rdečo perjanico na glavi. Svetleče se kroglice regrata krasijo zelene trave. Mladi lapuhovi listi, polni rosnih kapljic, so kristalne vaze. Kakor sanje plavajo po zraku opojni zvoki. Mehke roke, smrekove vejice, se mi trepetajoč dotikajo glave.

Z razprtimi perutmi leti čuk, išče zavetje pred svetlobo. Netopir visi pripet na tramo, pod streho kočje čaka večer. Z vejice me gleda čopasta sinica, s svojimi drobnimi žametnimi očkami. Zlati klobuk z dolgimi prašniki krasijo podoba porajajočega se jutra. Ščinkavec, v lepo pisanem oblačilu, sedi na gnezdu, ščeperi perje, odpira kljun. Stržek na kupu preperelih vej glasno zapoje, utripajoč z repkom.

Konjska griva, vsa v cvetju, dopolnjuje barvni prt pred kočjo. Kalin poje svojo tiho pomladno pesmico. Prav tiho kliče samico. Iz temin v svetlobo prileti čmrlj, sede na cvet, srka nektar. Vjoličice me spremljajo z dihom svojih cvetov, skritih pod svojimi listi.

Drozg si obira mravlje, se prestopa, otesa perje. Osa v prazničnem oblačilu sesa vlago z rilčkom, zadek ji miglja. S svojo vitkostjo čarajo dolgolase smreke pri studencu. V vsej svoji lepoti se prikaže srnjak šesterak, s širokima rožama in z lepo grbičavima stebroma.

Moje srce je vznemirjeno. Slišim dihanje cvetja, potopljenega v mehko jutro. Na debelu se vešča v pisanih krilih prilaga skorji. Šumno in bučno preleti ozračje divji petelin, redka slika, ki izginja. V sivem kožušču, z dolgimi brki, se stari polh spušča po debelu. Zamudo ima. Njegovi vrstniki so že pospali v objemu hrastovih korenin.

Moja senca me spremlja, palica me vodi za roko, bosa noga tiplje cvetlice, trave, mah. Srobot ovija mlado jelko, kresilne gobe na prepereli bukvi polnijo oči. Izpod kamna prileze martinček

in razmakne travo. Zasekana smreka joče, smolnate kapljice ji drsijo po skorjastem licu.

Vidim mnogo obrazov gozda, vse je kakor ena sama velika umetnina. Pogled se krajša, vdira med drevje, se ustavi. Bele šmarnice gledajo izpod grma, oblečene v zelene nogavice. V lesu odtis obraza, mravlje lezejo po njem. Gledajo me dobra stara drevesa in jaz njihov naraščaj — gnečo mladih bukvic. Hodim po preprogi iz listja, skozi neprestano trepetanje luči. Čudovit čas je to, vse v pričakovanju.

Šegavi kos v črnem fraku odpira svoj rumeni kljun. Njegov čudoviti glas se razliva med drevje. Iz gozdnih samot se oglasi kukavica, šteje leta. Medvedov sled, odtisi šap v sveži zemlji so dobro vidni. Mravlje nosijo drobne zidake na mravljišče. Velika sinica kliče mladice, leti pred njimi, se zanje boji. Oranžno rumeni metulj se me dotakne, mi sede na roko, hodi po dlani.

Spreminjam se v svojo senco, neopazno stopam po stezi. Zdi se mi, da letim v kristalni dan, vsak cvet ob poti me hoče objeti. Pozdravi me svetla breza. Ne vem, od kod je prišla. Ne vem, kako bi se obnašal pri tebi, Jelenov studenec? Pobožam s prsti konce vej, listi bukve zašumijo, kakor da bi z otožno melodijo tolažili.

Veverica nabira suhljad za gnezdo, priskaklja še samček. Pred javorom stojim, kakor star berač je, ves zakrpan do tal. Slišim vršanje vej, kakor bi jih nekdo potresal. V stopničastih nadstropjih drevesa zagledam divjo mačko. Z zanimanjem jo opazujem, a mene opazuje tudi grčasto oko stare bukve. Mravlje izdajajo svoja pota, vse več jih je. Tipljejo ena drugo, si voščijo dobro jutro in se ogovarjajo. Čebele pa brenčijo na svatbo belih cvetic.

Iz trhlega panja gleda, ves krhek, malinov cvet. Zgane se list na bukvi, veja na smreki, cvetlica v travi. Veter spleta sence v oblike jelenov, v obraze lovcev. Kot iz pravljice »Tisoč in ena noč« prileti metulj apolon. Roka sega za njim. Toda, nikar! Zaščiten je!

Osenčena tla, iglice in zavese vej so okrašeno plesišče. Črtasti liki plesočih mušic polnijo oči. Tudi kamen se

Jutranji pozdrav

Foto I. Napotnik

je prebudil. Znoji se, pripravlja se na dež. Tajnopis odtisov se razgrinja pred menoj. Oglašja se krehovt, po pernatem oblačilu podoben škorcu.

Ne vem več, kje stojim, prevzema me lepota jutra. Lahen vetrič maje pajčevino, suhe iglice smrek lovi mreža. Med priprtimi vekami zagledam jazbeca, v sivi obleki, z belim ovratnikom. Hiti po stezi. Kovinasti glasovi žuželk se mešajo z glasovi ptic. Med skalami tihotapi ris: se ustavi, gleda, vohlja. Krivokljun striže luskine storžev, obira semena.

Oglašja se drozg, igra na flavto, prelepe

note izbira. Ozvezdje mojih sanj, kresnice, ležijo v travi, čakajo na večer. Kot nova svetloba se kaže arnika, roža sonca. Srebrni zvonki glas se razliva med drevjem, taščica poje. Oglasi se tudi srnjak, gromko bokanje odmeva od skal Mestnega vrha.

Nočna večča, enakih barv kakor deblo, se spravlja spat. Smreke pri studencu stikajo glave, tiho pojo in mlada bukev pleše balet. Vlažen les draži nos, prijetno diši po smoli. Ne hodim več po stezi. Sanjam. Polne lepote so moje oči, moje srce in živo pisani film pomladnega jutra se ustavi.

Nelatinske zgodbe o medvedih

France Avčin — ilustriral Jurij Mikuletič

III.

Tone Ožbolt je bil član Lovske družine Osilnica, ki ima lovišče v divji soteski Kolpe in Čabranke, med Slovenijo in Hrvaško. V planini nad Belico je zvečer na mrhovišču streljal posebno krepkega medveda. Vpadljivo je nakazal strel, močno krvavel še tri kilometre in kljub temu mirno preplezal neverjetno strmo pobočje soteske ter jo ubral v smer proti Perhajmu. Ožbolt mu je sledil. Na robu soteske, v borovem gozdu, pa je bilo krvi manj in manj. Ožbolt je to poznal. Sedaj bi bil potreben dober pes. In ali je kje kak boljši kakor Kastor pod Grajševim vodstvom? Torej se je odpeljal h Grajšu.

Jutro je našlo oba lovca tam, kjer je krvi zmanjkalo. Njena barva je kazala bolj na strel skozi mišičevje kakor v mehko. Še eden se jima je pridružil: krajevni poklicni lovec Sine.

Začela se je dolga trnjeva pot. Po 500 m ni bilo več sledu o krvi, medved si je bil vstrelno rano »zakalužil«. Prišli so na zelo močan, svež medvedov sled, toda Kastor je šel hladnokrvno, nemoteno čezenj. Proti poldnevu je Sine obupal, češ da mu bo ta medved požrl še nekaj konj, in jo je mahnil domov. Ožbolt, strelca, je to zelo potrl.

Od nastrela je bilo že kar 15 km, ko so prišli do predela, poraslega z gostim grmičevjem. Sem noter si Grajš ni upal. Slabe izkušnje iz preteklih let so mu to branile, kajti ne bi mogel uporabiti puške. Zato je odvezal psa, vedoč, da se bo izkušeni Kastor vrnil, če po približno petih kilometrih ne bo naletel na medveda. Prišel bo nazaj po gospodarja in sled bo začel »izdelovati« na novo.

Lovca sta zlezla na neko vzpetino, da bi prisluškovala za Kastorjem. Toda vel je močan veter. Psa sta sicer slišala, smer sta pa le s težavo določevala. Vrh tega je bilo Ožboltu, strelcu, od samega razburjenja že slabo. Grajš je sklenil,

da odide tudi on, če se Kastor v eni uri ne oglasi ali ne vrne. Živčen in v skrbeh je torej tudi Ožbolt moral toliko časa potrpeti v pričakovanju dogodkov.

In Kastor se je vrnil! S prednjo taco se je dotaknil svojega gospodarja. In Grajš je vedel. »Pridi, Ožbolt, imava medveda, Kastor je bil pri njem!« Ne oziraje se na preutrujenost je sledil neutrudnemu. Pri bližnjem kmetu sta si hotela izprositi malo mleka. Zaman, nikogar ni bilo doma. Toda končno je bila tu vsaj voda. Potlej pa nazaj na sled in dalje.

Nedaleč od gozdnega vrha za Brigo stojita v strmini mogočni skali, kakih 60 cm vsaksebi, za njima pa zija temno brezno. Ko so prišli tja, skoči Kastor na levo skalo in pogleduje zdaj v zevajočo jamo zdaj na Grajša, pri tem pa vznemirjeno mahlja z repom. Sledni jermen ohlapno visi. Kaj takega se celo Grajšu še ni bilo primerilo.

Vsi trije se najprej nekoliko odpočijejo. Po cigaretnem premoru stopi Grajš k luknji s puško, pripravljeno na strel, in sune vajo kamen. Nakar zadoni, kakor iz kleti, strahotno tuljenje, ki se še nekajkrat ponovi. Naposled ugotove, da se je medved ujel v tako globoko jamo, iz katere ne more. Za preduhom je poševna, meter široka, z mahom obrasla kamnita plošča. Tu je bilo medveda na vlažnem rastlinju spodneslo; sledovi krempljev so to jasno dokazovali. Na srečo ni spodrsnilo še Grajšu.

Potem odide v Borovec in pokliče Sineta. Ta pride z dvanajstimi možmi, s svetilko, vrvmi in dvema škripcema. A najprej mora vendar medved dobiti usmrtilni strel! Toda, kako?

Grajša privežejo na dve vrvi, vsako drži šest močnih mož, pa še vsako ovijejo okoli skale. Medvedar vzame svetilko in puško ter veli, da ga previdno spuste v jamo. Od spodaj mu renče skoči naproti nekaj strašnega, črnega. Toda zaman, skalnati sod je preglobok. Notri je vse polno

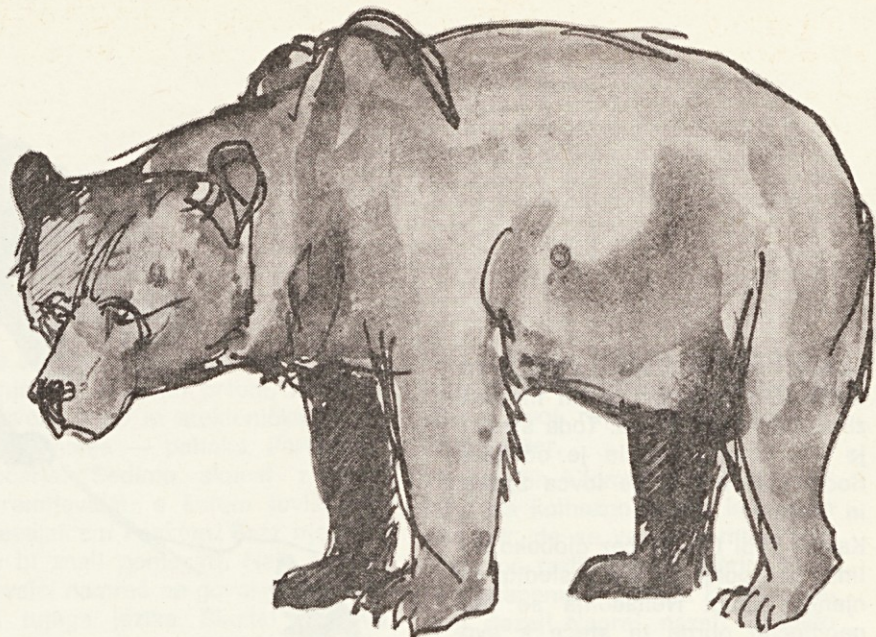
izparevajoče sopare, ki je posledica obupnih poskusov orjaške živali, da bi se osvobodila. Sedaj se stisne pod nekaj previs in v luči svetilke vidi Grajš lahko le šape. Jemlje kamne in jih meče tjakaj. Naposled zadene. Velikan plane ven in prične znova skakati proti človeku. Naposled se, vidno utrujen, usede. V curku luči svetilke pomeri Grajš s svojo bok-tricevko, poskušajoč zadeti v glavo z malo, a strupeno .22 Winchester Magnum Rimfire. Toda v naglici sproži veliko kroglo 7 × 65 R. Od strašnega poka skoraj ogluši, medved pa se sesede. Grajša potegnejo ven, precej zdelanega.

Nato sledi Ožbolt. S pet metrov dolgim drogom drega v medveda, če se morebiti le dela mrtvega. Toda medved je zares mrtev, zadet v sredo čela. Nato zleze dol, naveže orjaka in ga z veliko težavo s pomočjo škripcev potegnejo kvišku iz njegove puhteče ječe. Nič čudnega, saj je tehtal nič manj kakor 315 kilogramov.

Medtem je Kastor sedel kakor iz kamna izklesan negibno na skali in, ne da bi se ganil, opazoval luknjo. Toda brž, ko je bil plen zunaj, je planil na može, divje popadajoč in grizoč levo in desno, da so prestrašeni odskočili, dokler ga gospodar ni odpoklical. Isto se je zgodilo nekoliko meni, ko sem pod vodstvom nadlovca Grajša ustrelil srnjaka. Nato so medveda odpeljali v bližnjo vas. Tam se je pripetila nova nezgoda. Miličnik je hotel potipati silnega medveda in pogladiti njegov čudoviti kožuh. Pa ni vedel za Kastorjevo navado, kar ga je stalo krepak ugriz.

Jugoslovanski lovki so namenili odstrel močnega medveda. Zgodilo se je zvečer na mrhovišču pri Spodnjem logu, nedaleč od Knežje lipe. Medved je le zatulil, drugega se ni zgodilo. Tudi ne zgodaj zjutraj, ko so medveda iskali mnogi poklicni lovci s številnimi psi.

Ob osmih so poklicali Grajša. Ta

je menil, da bodo našli kosmatinca, če ne bliže, v skalnih stenah nad Kolpo, če je bil le na pol dostojno zadet. Res, Kastor je vodil natanko tja. Bilo je pošteno vroče, zato je pustil Grajš svoj lovski jopič kar v avtu. Toda medved očitno ni bil huje ranjen, kajti takoj jo je ubral dol k reki, osem kilometrov daleč. Ko so prišli tja, je skočil Kastor v deročo vodo. Medved je torej splaval čez, na Hrvaško.

Ne preostane nič drugega, kakor iti čez za medvedom. Toda, kako? Tri kilometre naprej so v naselju Vrt našli čoln in čolnarja. Ob zlih slutnjah si je Grajš sposodil od čolnarja suknjič. Dobil je nekaj modrega, še predvojnega, z 20 cm veliko, od podgan izjedeno luknjo na hrbtu, nekdanje poročno lastnikovo oblachilo. Obesil si ga je za hlačni pas. Na oni strani je tekel potem Kastor po bregu tri kilometre nazaj in potlej čakal na gospodarja ter sledni jermen. Grajšev solovec je našel v pesku na bregu odtise šap. Torej pravilno! Že so jo ubrali navkreber po neverjetno strmem pobočju. Kakor so lahko pozneje ugotovili, je bil medved tam zgoraj očitno doma in se je dan za dnem odpravljaj hrani čez mejo v Slovenijo. Široka, divja reka mu je morda služila celokot zaželena priložnost za kopel. Vse to brez dovoljenja strogih oblasti. Prav tako kakor tamkajšnji svojiski narodič, ki mu je vseeno, ali ga imajo za Slovence ali za Hrvate. Njegov poseben blagodneči jezik ni ne slovenščina ne hrvaščina ali pa oboje hkrati. Tod so bili ljudje zmeraj enotni, tudi v bridkih vojnih časih izdajalcev ni bilo. Sam sem jih spoznal in se jih naučil ceniti. Koliko noči smo tu preplesali s čudovitimi, pametnimi in vročimi dekleti! Enkratno, kakor celotna vsebina tistih hudih, a nepozabnih časov!

Zgoraj na ravnici je bila podrast v posekanem bukovem gozdu gosta kakor ječmen. Kastor se je zapodil vanjo in dal takoj znak z repom, z lahnim mahljanjem. Lovci so ob-

krožili goščavo. Grajš pa je kljub vsemu obdržal Kastorja na jermenu. Kajti tam so tudi volkovi. Pes je prišel do ležišča, toda medved je bil že vstal in jo odkuril.

Ura je kazala že poldan in sedaj je veljalo komaj kaj ranjenega medveda dohiteti. Mlad in močan, kakor se je takrat Ivan še počutil, je približno šest kilometrov sledil psu v teku. Na smrt truden je pristal sam samcat v svetlem bukovem gozdu, globoko spodaj pa so stale skupine skal. Tu je odvezal Kastorja, sam pa po robu obšel dolino.

V njej zagleda in zasliši svojega psa, kako laja z visokim glasom in pogleduje za svojim gospodarjem. Toda Ivan razloči pred psom le temno gmoto, zakrito z bujnim rastlinjem. Ustrelil vanjo, da bi spodbudil psa, toda brez upanja, da bo s tem nalogo rešil. Tedaj pa se nekaj črne ga skotali navzdol in negibno obleži. Strel je naključno zadel natanko, krogla je siknila med zgornjo čeljustjo in možgani ter izstopila skozi vrat. To je bilo dovolj celo za 230 kilogramov težkega medveda. Strašno pregret, žgočih pljuč Ivan pade po tleh in, kličoč solovca, obleži le 20 m od medveda. Nenadoma ga Kastor pocuka, kajti »mrtvi« medved plane pokonci in se z dvignjenima sprednjima šapama primaje po zadnjih. Grajš pusti, da se mu približa na deset korakov, nato sproži v sredino prsi. Sedaj šele je medved zares mrtev.

Po tem »cirkusu« je nastal še eden. Na strel sta pritekla hrvaška lovca z naperjenima puškama. Niti besede nista verjela vsemu opraskanemu in razcefranemu »potepuhu« v

modrem, raztrganem suknjiču. Mor-da še bolj zato ne, ker je bil ravno 1. april. Lovca sta mislila, da imata pred seboj norca. Ko pa sta zagledala na tleh mrtvega medveda, sta — divjega lovca — meni nič tebi nič vsega izmučenega gnala na postajo ljudske milice. Tu so pristali tudi drugi slovenski lovci — Grajševi spremljevalci, ki so nekoliko kasneje prispeli na kraj, kjer je nadlovec Ivan usmrtil medveda. Tudi do zob oborožen častnik »aretiran« ničesar ni verjel. Šele telefonski klic v Kočevje je razjasnil položaj.

Za prevoz plena so imeli na voljo le enega konja. Njegov lastnik pa ni hotel verjeti, da so ustrelili medveda. Saj je bil 1. april! Prepričal ga je le učinkovit bankovec. Šele opolnoči so bili z medvedom spet v Sloveniji. Lovkin strel je bil medveda oplazil le po desni sprednji šapi. Toda...

Bilo je leta 1969. V spremstvu lovca Šporarja je šel v Podstenicah čakati na mrhovišče znan avstrijski nimerod. Bilo je popoldne in tedaj je prišel čez travnik že tudi medved. Gost, znan izvrsten strelec, je streljal in zadel, toda ne najbolje. Najprej uro miru, potem pa iskanje! Ko sta lovca še mirovala, jo primaha medved nazaj po svojem lastnem sledu! Po ponovnem strelu zopet nakaže zadetek in jo pobriše. Na obeh nastrelah — kljub najmočnejšemu naboju — ni najti ničesar. Zopet te preplete razletave kroglice brez izstrelka!

Drugo jutro prideta na prizorišče Kastor in Grajš. Po nekaj kilometrih

najdejo na podrtem smrekovem deblu, čez katerega je bil medved zlezal, košček kožuha. Toda strelcu je bilo prenaporno in je odnehal. Sodelovala sta le še lovca Šporar in Bučar.

Kastor vodi Grajša čez globoko dolino, oba poklicna lovca sledita po njenem robu. Nenadoma se pes neodločno obrne in steče k svojemu gospodarju. Ta je sicer opazil na levi skalno razpoko, toda sledeč psu, je hotel iti mimo nje. Ko je bil z eno nogo že mimo, je nekaj puhajoč planilo iz luknje mimo njegove druge noge. Grajš je nagonsko obrnil na strel pripravljeno cev, se skoraj dotaknil velikanske glave in pritisnil. Medvedka, težka 140 kilogramov, se je zrušila ob njegovem boku. Vse se je zgodilo v delčku sekunde. Oba solovca nista prišla do tega, da bi dvignila puški. Kot ukopana sta strmela na nenavadno trojico spodaj v kotanji.

Le njegova stara taktika, privezati si v takih tveganih trenutkih sledni jermen okoli prsi, da bi lahko tekeli, držeč puško na strel z obema rokama, je obvarovala Ivana pred smrtnim udarcem medvedkine šape.

Na medvedki je bil opazen le en strel gosta. Toda, saj je tudi gostova druga krogla zadela, kakor so ugotovili. Zdajci se je zbudil sum: je bil morda še en medved? O tem je lahko razsodil le Kastor. Sicer je bil navajen tudi desetkrat izdelati krvni sled. Toda, kako naj mu dopovedo, da je drugi medved bežal natanko v isti smeri? Če bo šel Kastor po starem sledu, potem gre za že dostreljeno medvedko. Če se pa kje odcepi, je treba računati s še enim medvedom, tudi zadetim... In izkazalo se je, da je bilo tako. Pričelo se je novo iskanje. Ves dan so se že podili za njim od Podstenic čez Podturn prek vsega Roga tja do Šalke vasi na oni strani Kočevja. Nenadoma je Kastor nakazal: medved se je moral zavleči nekam v bližino. Medved

ima pogosto navado, da gre po svojem sledu malo nazaj, nato pa — kakor zajec — odskoči daleč vstran. Previdno torej!

Za njimi je bilo že kakih 30 km skozi kotanjaste kraške gozdove, pač dovolj za en dan. Sedaj pa zadnji poizkus. Kastorja so spustili, da bi medveda ustavil. Vreme je bilo močno aprilsko. Temnilo se je in vsak trenutek bi se lahko odprle nebeške zatvornice.

Po 200 metrih je Kastor glasno zalajal. Kosmatinec je stekel k lovcu Šporarju, ki pa ni prišel do strela, kajti nenadoma se je usul sila gost snežni metež. Debelina snežne odeje je vidno rasla. V zaščiti goste smreke so zakurili ogenj. Po eni uri je prigazil nazaj tudi Kastor. Vrag ga vzemi, medveda! Potem so se prebili do Trnovca in od tam poklicali šefa lovišča, ki je z močnim avtom prirnil skozi debel sneg in odpeljal na smrt utrujene.

Svežega snega je bilo že 15 cm, a s tem, da bi sneg obležal, ni bilo računati. Vendar pa bi utegnil biti sled predolgo pokrit. Sklenili so, da gredo naslednji dan z več lovci približno v tisto smer, kamor je bil Kastor prejšnji dan pognal medveda, računajoč, da bi mogoče naleteli na ranjenčev sled. Šlo jih je šest in spotoma v Rog je Grajšu šinilo v glavo, da bi od zadnjega

mesta, kjer so pri ognju čakali Kastorja, pes mogoče prijel sled tudi skozi sneg. Tako se je tudi zgodilo.

Kastor je začel ovohavati veje, štrleče iz 15 do 20 cm debelega snega, in jo potlej mahnil na svoje. Družbica lovcev mu je zložno sledila, očitno misleč, da gre na zimski sprehod, saj pes vodi skoraj gotovo na slepo...

Tako je šlo ves dopoldan, brez najmanjšega dokaza, da so na medvedovem sledu. Prekoračili so številne sledove srnjadi in se pri tem po celotnem hrbtu Roga vrnili nazaj. Ko so spet dospeli nad dolino Krke, je Grajš ukazal obstopiti neki grič, kajti Kastor je ostro strmел gor. Kmalu so ugotovili, zakaj: krdelo štirih divjih prašičev je hitelo navkreber! Kastor je bil namreč neverjetno vnet tudi na črnuhe, sedaj pa je mirno vodil čez njihove sveže sledove.

Na pobočju proti dolini je bilo že manj snega in proti Podturnu so bila posamezna mesta že gola. Na neki skali so naposled zagledali mokre medvedove stopinje, široke 18 cm; zares kapitalen medved! Sled je dokazoval, da Kastor ni šel 30 km daleč v snegu samo na sprehod. Takoj nad vasjo Podturn se je pes vzel na zadnje tace in strmел proti močnemu kraškemu vrelcu nad cesto. Grajš je Kastorju snel ovratnik. Dva lovca sta šla desno, dva levo, dva zadaj. V kotanji nad cesto se je razlegel hrup boja na življenje in smrt. Nato pa je prišel medved k poklicnemu lovcu Maksu Konečniku. Toda šele po petih strelih se je skotalil po bregu. Vleči ga je bilo treba le še 200 metrov in že so bili na dvorišču krčme. Kakšna sreča!

(Pride nadaljevanje in konec)

Po lovskem svetu

Lovski »safari« na madžarski način

Peter Adamič

Zgodilo se je lani, v letu 1978. Prijatelj Gustelj iz Belgije, sicer pa doma iz Ormoža, me je kratko obvestil: »Če utegneš z nami na srnjake na Madžarsko, se dobimo v Budimpešti na letališču v sredo, 3. maja, ob 17. uri.«

Še temno je bilo, ko sva z Mirom zapuščala Ljubljano. Ulice so bile skoraj prazne. Ob šestih sva bila že v Ormožu, kjer naju je pričakala Gusteljnova mati z odlično kislo juho. Po okusnem zajtrku voziva mimo Čakovca, prek madžarske meje do Blatnega jezera. Nekje na koncu jezera se po dveh urah vožnje ustaviva v prijetni ribiški krčmi. Brkati gostilničar je ravno pripravljaj ribji paprikaš: smuč, ščuka, klin, paprika, lovor, čebula, olje itd. Naročila sva navrh še steklenico madžarskega belega vina.

Lep sončen dan. Odlično počutje. Voziva naprej. Nobenega prometa, le kak tovornjak sem in tja. Vso pot kramljava o lovu in še o lovu. Snovi nama ne zmanjka.

Pešta ...

Čakava na razgledni ploščadi budimpeštanskega letališča. DC-9 iz Bruslja je prispel brez zamude. Gustelj in njegova lovska kompanjona nama veselo pomahajo. Carinske formalnosti se nekoliko zavlečejo, zaradi orožja seveda!

Čez pol ure že vozimo proti 180 km oddaljenemu lovišču ob Tisi. Desno in levo sama ravnina, polja, redka naseljenost. Ogromno male divjadi nam prečka pot.

Po dveh urah hitre vožnje se ustavimo v majhni vasi. Dežela me spominja na našo Baranjo. Pred preprosto domačijo, ki je bila rezervirana za nas, nas čakajo trije lovci in direktor lovišča. Pristrčen pozdrav plus šilce palinke! Gustelj in madžarski lovci so že stari znanci. Medtem ženske že koljejo piščance za paprikaš. Prašiči, psi, race, gosi, mačke, vrtovi in polje v pomladnem cvetju ter sonce, ki prijetno greje. Prava kmečka idila! Namestili so nas v zelo čistih in po domače opremljenih sobah. Presenetile so

me vaza svežega cvetja na mizi, porgnjeni z vezanim prtom, majolika s svežo vodo in steklenička domačega žganja — palinke. Perfektno! Večerja. Sedimo skupaj z lovci spremljevalci: s šefom lovišča in prevajalcem Pankom. Brez njega si ne bi znali pomagati. Naši spremljevalci namreč ne govorijo nobenega tujega jezika. Škoda! Ko sva drugi dan s spremljevalcem šarila po lovišču, bi ga rad marsikaj vprašal. Toda žal ...

Po večerji so nas gostitelji seznanili s predvidenim lovom.

Šef je razložil, da je 1978. leto gojitveno in da bomo zato smeli streljati le srnjake od 7. leta starosti naprej. Gojitveno leto je pri njih vsako tretje leto. Še nekaj napotkov in razporeditev, kdo gre s kom, potem pa po razmeroma napor nem dnevu — počivat.

Ob treh zjutraj je lovec tiho odprl vrata moje sobe in prižgal luč. To je bil znak: vstani, pridi zajtrkovat! Kava, čaj, sir, čebula! Pravi zajtrk bo ob devetih, ko se vrnemo z lova. Na robu domačije so v globokem blatu brneli kamion in dva Gaza s prižganimi lučmi. S težavo smo priskakljali do njih. Šef mi pokaže kamion, kamor se vkrcamo lovec, Toni in jaz. Šofer je že sedel na svojem sedežu. Ko so se vkrcali tudi drugi, smo krenili.

Danes strelja Toni. Meni preostane fotoaparat. Odpeljemo se. Vsako vozilo v svoj revir, vsako vozilo v drugo smer.

Po desetih kilometrih asfalta zavijemo na kolhozno cesto. Imel sem občutek, da se vozim v motornem čolnu po razburkanem morju. Kmalu obstanemo v globoki kotanji. Naprej, nazaj! Naprej, nazaj! Smrdelo je po ožgani gumi in blato je frčalo na vse strani. Končno sta le zmagala ruska tehnika in terena vajeni šofer.

Dani se. Zajci, fazani, jerebice, mlakarice nam križajo pot.

Toliko poljske divjadi v življenju še nisem videl! In to spomladi, ko še ni prirastka. K temu dodajmo še polne voljere fazanov, ki čakajo na kupce. Skozi rahlo meglico, ki se razblinja, v razdalji 300 m zagledamo trop srnjadi. Enajst jih je. Nato se jih še pet dvigne iz detelje, ko se nekoliko bolj približamo. Zrejo v nas. Drugi z leve je star močan vilar! Lovec mirno opazuje ...

»Tega streljajte!« Toni se pripravlja, a trop plane v dir. Poženemo se za njim, toda avto spet obstane v blatu. Ko se s težavo izvlečemo, uberemo drugo pot po nasipu. Čez kakih 20 minut trop dohitimo. Približno 200 m od nas stoji močan vilar. Samo glava in del trupa se mu

Razvrščene trofeje na trati pred hišo ... Preseneča moč in teža rogovja, vsako čez 100 točk
Foto P. Adamič

vidita iz visoke kulture. Motor ugasne. Strel! Lovec pokima. Vse v redu! Kmalu smo ga našli. Starec, precej nad 100 točk. Odločilna je bila teža rogovja. Ker smrekove ali drugačne vejice ni bilo v dosegu očesa, uplenitelj Toni dobi deteljico. Točno deset do petih je ura. Tovornjak mesari še naprej zemljo kar sredi sočnih kultur.

Od daleč opazimo srnjaka. Lovec ugotovi, da je nepravilni šesterak, primeren za odstrel. Približamo se mu na okrog 250 m. Toni namigne šoferju, naj ustavi. Že nasloni svojo puško na streho tovornjaka. Strel! Srnjak se ne premakne. Hitro še drugi in tretji strel. A srnjak še vedno stoji in nas gleda. Ob četrtem strelu šele in komaj pade. Toni dobi ob pol šestih stebelce oljne repice, namesto vejice. Spodobnega drevesa še vedno ni v bližini.

»Safari« se nadaljuje.

Sonce že rahlo ogreva polja in nas. Na vsem tem prostranstvu nismo srečali niti enega človeka, nobenih strojev. Spraševal sem se, kje je vsa mehanizacija, ki vse to ogromno polje obdeluje. Divjad ima izredne pogoje in predvsem popoln mir. Lovci uplenijo določeno število srnjakov v nekaj dneh, potem je spet vse leto mir.

Domači lovci ne streljajo srnjadi, le z bolno opravijo čuvaji.

Preseneti nas trop osmih srnjakov, samih lepih rogačev. Celo lovec se začudi. Med njimi sta starca, godna za odstrel, levi je kapitalen. Toni strelja, a nizko, kar se je lepo videlo, ko se je »pokadilo« po vrhovih repice. Proti soncu streljati ni lahko, še posebno na veliko razdaljo. Srnjaki nam pokažejo zadnjo plat in skokoma večajo razdaljo. Za njimi ne moremo, ker je pred nami jarek z vodo.

Vozimo se dalje po nemogočem terenu. Pred dnevi je deževalo in zemlja je razmočena. Kamion se ziblje kakor barka. Vse me že boli. Ves čas visim na eni roki na nosilcu za cerado, medtem ko z drugo držim fotoaparata, da mi ne opleta. Bližamo

Moj zanimivi madžarski osmerak, nad 120 točk Foto P. Adamič

se obrežju Tise. Obvodje je močno zaraščeno z visokimi topoli. »Tod se zadržujejo najmočnejši srnjaki tega lovišča,« nam pojasni lovec. Res, kmalu nato smo na majhni čistini zagledali lepega kapitalca. Gotovo je imel nad 160 točk. Dolgo smo ga opazovali. Žal, da ga nisem mogel fotografirati, bil je predaleč.

Prav v tem kraju je prejšnje leto Gustelj uplenil srnjaka z rogovjem 232 točk, kandidata za svetovnega prvaka! Toda ta, ki smo ga imeli na očeh, jo je srečno pobrisal.

Tistega jutra smo po manjših zapletih in mnogih »pretresih« uplenili še tri srnjake. Na kamionu je že zmanjkovalo prostora. Dovolj za prvo jutro! Vračali smo se. Toni je bil zadovoljen, lovec tudi. Sonce se je medtem povzpelo že visoko in vroče je postalo. Živali so polegale. Odskočile so le, če smo jim prišli prav blizu.

Tak način lova me do podrobnosti spominja na moje lovske pohode po vzhodni Afriki. Dober strelec in več mesar sta tam lahko v enem dnevu lova »pospravila« nad 20 trofeje.

V vas smo se vrnili prvi. Lovci so shranili divjačino, rogovje — trofeje pa razvrstili na trati pred hišo. Čez pol ure sta se vrnila še Gaza. Še sedem trofej so lovci postavili

v vrsto na trati. Ocenjevali smo jih in med seboj primerjali ter modrovali, dokler nas ni »šef protokola« povabil na pristen madžarski zajtrk. Točno ob devetih!

Do štirih popoldne prosto. Nekateri so šli v »vodoravno«, meni pa se je zdelo škoda prelepega dne. Šel sem v vas z vsem slikarskim priborom slikat akvarele. Za hrbtom se mi je zbrala vaška otročad, tiho čebljala, se hihitala, nakar največji izmed otrok pokaže na hišo, ki sem jo ravnokar slikal. Nisem razumel, kaj hoče. Končno mi je dopovedal, da sem pozabil naslikati vrata. Preveč so mi misli uhajale k srnjakom na brezkončni madžarski ravnini! Z nekaj potezami sem popravil svojo napako, nakar so se otroci razbežali.

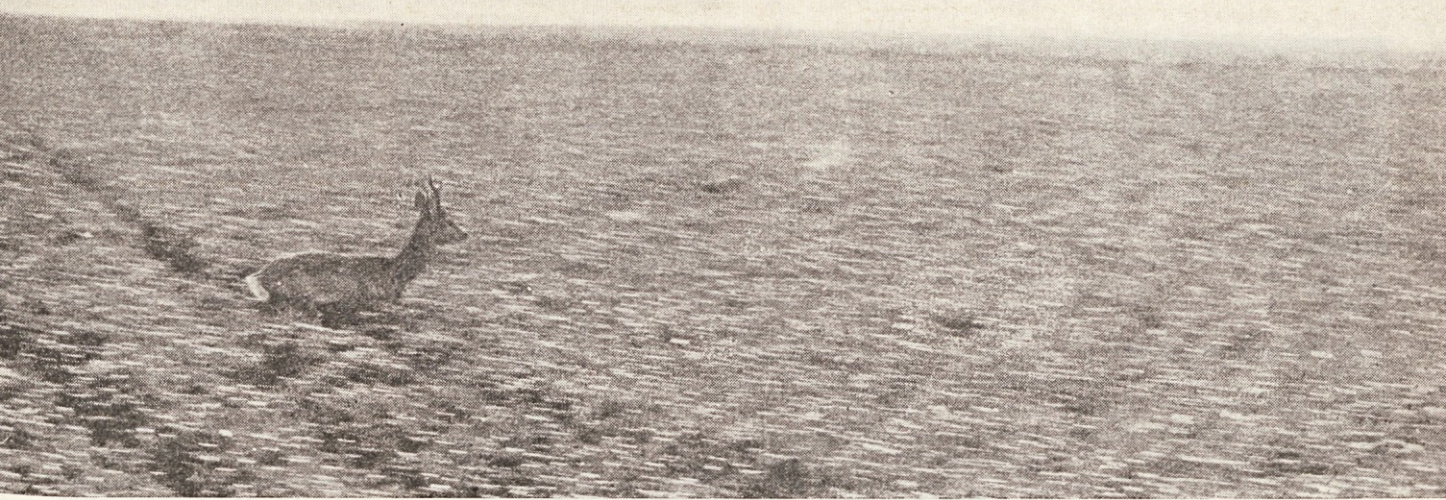
Tudi na popoldanski lov nisem šel, slikal sem do mraka. Te vasi so zelo slikovite, ljudje prijazni. Po jutranjem »mesarjenju«, ki ni po našem slovenskem okusu, sem do mraka le prišel spet k sebi.

Naslednji dan sem bil jaz na vrsti, da odstreli srnjaka. Vstajanje in vse drugo kot prejšnje jutro. Odpeljali smo se.

Precej daleč smo se vozili po glavni cesti. Danilo se je že, ko smo zavili na stransko pot. Lovec mi je namignil, naj pripravim puško. Posodil mi jo je bil Toni. Nerač streljam s tujim orožjem, toda prinesli orožje na Madžarsko, je dolga in komplicirana procedura.

Nedaleč, za neko pristavo, smo opazili več srnjakov, a ni bilo kaj izbirati. Streljati smem srnjaka do 130 točk! Iščemo naprej.

Avto se ustavi, šofer mi pokaže skozi okno na levi rdečkast hrbet. Lovec opazuje. Čakamo. Ko srnjak dvigne glavo, takoj ugotovi, da je pravi. Hitro in tiho se splazim ven, naslonim puško na pokrov motorja. Srnjak je padel v ognju na pokošeno travo. Zanimiv osmerak, a točk nismo presegli! Lovec je zadovoljen, jaz tudi, saj je to moje najmočnejše srnjače rogovje, uplenjeno brez posebnega truda. Lovec je

Madžarska ravnina, kolikor daleč seže oko ...

Foto P. Adamič

le s težavo našel rumen regratov cvet, mi ga ponudil na klobuku in mi čestital k lovskemu blagru. S tem je bil moj lov na Madžarskem tudi pri kraju.

Vračamo se. Tudi Miro je dobre volje; uplenil je močnega šilarja. Tisto popoldne se posloviva. Pred nama z Mirom je 500 km vožnje do doma. Dovolj časa in tudi snovi za razgovor: trije lovi in 25 srnjakov v dveh dneh! To je za naše pojme mrharstvo. Za njihove pa običajen lov. Le da v sušni dobi avtomobile zamenjajo konjske vprege, kar je le nekoliko bolj pristno. Tako je od nekdaj! Oni ne poznajo in si ne predstavljajo naših načinov lova, ko »paseš« srnjaka čez poletje skozi čarobna jutra in razkošne večere, ko prisluškuješ večno lepi simfoniji narave, ki je v ropotajočem tovornjaku gotovo ne čuješ. Naši načini lova so nam pri srcu. Toda svet je velik. Pustimo vsakemu svoje!

PREHRANA PLANINSKEGA ORLA NA FINSKEM

Iz predavanja prof. dr. Leppa Sulka-ve, oktobra 1978, na univerzi v Oulu, Finska

Planinski orel (*Aquila chrysaetos*) živi v bolj oddaljenih predelih. Zato je v Evropi omejen na velike severne gozdove (Skandinavijska, Sovjetska zveza) in velika gorstva srednje in južne Evrope.

Na Finskem je planinski orel še dokaj pogost, vendar bolj razširjen v severnih delih države, posebno na področjih s severnim jelenom.

Zaradi pretežno ravne pokrajine gnezdi na gozdnem boru, brezah raznih vrst in celo na stolpih, zgrajenih za geološka merjenja. Gnezda so navadno na starih drevesih, nemalokrat v bližini odprte pokrajine, to so barja oziroma kmetijske površine. Zgrajena so iz vej, nastlana pa z borovimi vejicami, poredko s suho travo. Glede na starost gnezda delijo na »zelena«, t. j. mlada, in »črna«, t. j. stara.

Število planinskih orlov se na Finskem zadnja leta večja. To so ugotovili s štetjem gnezd orljev parov in jajc v gnezdih.

Na Finskem je planinski orel popolnoma zaščiten že vrsto let. Število orlov je odvisno predvsem od številčnosti divjih živali tistih vrst, s katerimi se ta ujeda hrani. Delno vpliva na številčnost orlov tudi uporaba pesticidov (zaradi zastrupljene hrane propadejo mladiči). V predelih, kjer goje severne jelene, ga pa pobijajo tudi rejci teh živali. V gnezdu planinskega orla sta največkrat po dve jajci, iz katerih se ponavadi tudi izvalita mladiča. Odraste pa večinoma le po en mladič. Zato, ker močnejši mladič velikokrat ubije šibkejšega in ga vrže iz gnezda.

Hrano planinskega orla ugotavljajo po ostankih plena na tri načine:

- v gnezdih (kosti, dlaka itd.);
- pod gnezd, na tleh;
- v bližini gnezd, na kamnih in podobnem, kjer ima orlji par »jedilno mizo« zlasti v času gnezdenja.

Iz analize podatkov so glede na številčnost živali, ki so plen planinske-

ga orla, ugotovili, da je sestava njegove hrane v odstotkih takale:

— gozdne kure (divji petelin, ruševic, belka, gozdni jareb) in druge ptice (kljunači, deževniki, race) okrog 61 %;

— snežni zajci okrog 23 %;

— teleta sever. jelena okrog 9 %;

— kune zlatice, lisice, veverice, hermelini, pižmovke in številni mali glodavci okrog 7 %.

Primerjajoč prehrano planinskega orla na Finskem in v srednji Evropi, ugotovimo, da so glavni del njegove hrane na severu ptice, v srednji Evropi pa sesalci (predvsem glodavci — zajec, svizec), vsaj kolikor je znano iz švicarskih Alp. Skupina, ki je v prehrani planinskega orla najbolj sporna, kar zlasti zadeva človekovo korist in zaščito orla, so parkljarji. Le-ti predstavljajo na Finskem 9 %, v Estoniji in drugod po Sovjetski zvezi pa 10—15 % hrane te ujede. Pri tem se pojavlja tudi vprašanje, v kakšni količini se orel hrani s kadavri parkljarjev in v koliki meri s parkljarji — divjimi kakor domačimi — ki jih lovi in ubija orel sam. Natančno sliko o tem je na podlagi ostankov njegove hrane dobiti skoraj nemogoče.

Odrasli orli so stalne ptice. Na svojih teritorijah ostanejo vse leto. Za razliko od odraslih pa se mladiči čez zimo odselijo. Na Finskem obročkane primerke so našli daleč na jugu in jugovzhodu, kamor se jih odseli največ, najdlje celo v Ukrajino in na Madžarsko. Ob selitvi se hranijo največ z divjimi zajci.

Povzetek predavanja zapisal
Franc Batič

Literatura

Trije koristni priročniki

Pred seboj imam tri knjige, tri lovske priročnike, ki so bile izdane že v letih 1971, 1972, vendar jih Lovce še ni predstavil.

Moj namen ni, da bi jih kritično ocenil, temveč da bi slovenske lovce opozoril nanje. Te knjige so:

- Ptice grabljivice,
- Oružje i municija in
- Srneća divljač, v izdaji »Lovačkih novin« v Novem Sadu.

Vse tri knjige odlikuje namreč visoka strokovnost, ob izjemno poljudno in razumljivo napisani snovi, ter priročnost (žepni format). Zato je škoda, če ne bi našle svojega mesta tudi v knjižnicah slovenskih lovcev. Morda je za slovenskega lovca edina nevšečna plat teh priročnikov, ker so tiskani v cirilici. Knjiga »Ptice grabljivice« (152 strani), ki jo je napisal M. Marčetić, v 18 poglavjih obravnava sokole in jastrebe, ki gnezdiijo ali se med selitvijo često pojavljajo v naših krajih.

Moto h knjigi je: »Upoznavati grabljivice znači čuvati jih.« Avtor je v predgovoru napisal, da je knjiga namenjena lovcom in ljubiteljem prirode, da jih spoznajo in se naučijo, kako te ptice žive, kako se hranijo in kakšno vlogo imajo v prirodi. Predvsem je pa njen namen »razbijati« (izraz, ki ga uporablja avtor) stare in okorele predsodke o ujedah, češ da so škodljivci.

Sicer pa pisec obravnava vprašanje o škodljivosti oz. koristnosti teh ptic še vedno dokaj previdno. Čuti se še vpliv prakticističnih naziranj glede človekovih neposrednih gospodarskih koristi. Tudi vlogo teh ptic pri ohranjanju ekološkega ravnotežja v prirodi nekoliko zapostavlja, saj kompromisarsko pravi, da vse ujede le niso škodljivci. Menim, da bi avtor bolje in pra-

vičneje razmejil pojem koristnosti oz. škodljivosti ujed, če bi napisal, da nekatere vrste (npr. kragulj) lahko povzročajo občutno škodo, če so nesorazmerno številne, kar naposled velja za vso divjad, za dlakasto in pernat. Človek je namreč s svojimi dejavnostmi že tako globoko posegel v naravni red, da je prisiljen ohranяти »naravni« red z omejevanjem številčnosti nekaterih vrst ter z ohranjanjem vrst z majhnimi staleži in posebej z varstvom ogroženih vrst.

Ne glede na to pa ta knjiga pomeni le velik korak naprej k boljšemu razumevanju nepogrešljive vloge ujed pri ohranjanju ekološkega ravnotežja in za razbijanje okorelih, zakoreninjenih predsodkov, ki se še krčevito držijo nekaterih starokopitnih lovcev, češ da so vse ptice z zakravljenim kljunom in ostrimi kremplji škodljivci.

Bogato ilustrirana knjiga hkrati tudi praktično služi za razpoznavanje ujed. Stane le 30 din.

Drugo knjigo — »Lovačko oružje i municija« — sta napisala ing. Milan Rapaić in podpolkovnik Stanko Todorović. Na 254 straneh in v 7 poglavjih obravnava lovsko orožje in njegovo zgodovino, municijo, balistiko, izbiro orožja in municije, vrste lovov, teorijo streljanja, rokovanje z orožjem in vzdrževanje orožja.

Knjiga je napisana poljudno in razumljivo tudi za lovce, ki jim zapleteni balistični računi povzročajo težave. Opremljena je s številnimi ilustracijami in tabelami. Posebno koristna je priložena tabela balističnih podatkov o lovske risanicah.

Priročnik stane 50 din.

Tretjo knjigo — »Srneća divljač« (289 strani) — je napisal lovski strokovnjak mednarodnega slovesa J. Nečas. Priročnik skozi 14 poglavij obravnava srnjad, ki je sedaj poprečno gotovo najbolj razširjena divjad po vsej Jugoslaviji in, vsaj v SR Sloveniji, gospodarsko najpomembnejša. Zato znanja o tej divjadi nikoli ni preveč. Posebno ne, ker je o biologiji, gojitvi in smotnem odstrelu te divjadi še veliko nedorečenega. Zato je primerjalni študij o srnjadi za vsakega lovca, ki se s tem

vprašanjem globlje ukvarja, koristen in celó neobhoden. Priročnik stane 50 din.

Vse tri priročnike se naroča pri OOUR »Poljoprivrednik« — Lovačke novine, Bulevar 23. oktober 31 — 21000 Novi Sad.

Janko Perat

Najbrž najstarejši lovski priročnik v slovenščini

Ob 70-letnici slovenske lovske organizacije (v letu 1977) smo se ozrli tudi na prehojeno pot slovenskega lovstva.

Na dan je prišlo več zanimivih dokumentov iz preteklosti. Tovariš Maks Sekirnik iz Oplotnice mi je poslal zanimivo pisanje. V spremnem dopisu je med drugim napisal: »Tovariš urednik, pošiljam vam nekdanji 'priročnik' — verjetno za lovske čuvaje — v originalnem rokopisu. Dobil sem ga še pred vojno od našega lovskega čuvaja (v Oplotnici smo imeli v okrilju LZ Celje lovskega kluba) Jurija Mavriča, ki bi bil sedaj že prek 100 let star. Kje ga je dobil, mi ni točno znano. Možno je, da od kakega lovskega čuvaja kneza Windischgrätza, pri katerem je bil nekaj časa tudi on pomožni lovske čuvaj. Ni pa izključena možnost, da je on sam to napisal.«

Ozrimo se nekoliko po tem rokopisu in preberimo v jeziku — narečju pisca ali prevajalca nekaj stavkov ter poglavje o divjem (velikem) petelinu:

»Lovske živali so dve sorte: zizne* in ptice. Per zizni živali so trije razločki: 1. ki imajo parkle, 2. stergači,* 3. roparske živali.

Stergači so: zajci (ti navadno) sivi in planinski ti beli in pa veverce.

Ptice kurje sorte: veliki petelini in kure, mali petelini in kure, podleske,* snežne kure,* kamenitne kure,* fazan, jerebice.

Veliki petelini in kure. Ta divjačina je na blišno tak velka, ko so naše domače pure. Farba je znana. Za opomnit je, da petelin ima na vsakim kraju per pirtenci eno belo fliko in ta se imenuje špegu. Piret ima v repu 18. Peteln vaga pri nas od 3 do 4 1/2 kil. Velki peteln lubi mirne hribe in ostane zmiraj blizu tega kraja, ki se je rodil. Retke gozde ma rajši kakor prav goste. Po dne je ta živav večkrat na tleh, ponoči sedi na drevju. Živeš te divjačine so bersti, jagode, žuzele, červi, mravlinke jajce itd. Tudi potrebuje pesek.

Rašijo se te kure aprila in maja. Toti cajt pridejo petelini na gvišne place pa tudi kure vkup. Zvečer zletijo na drevese in če je lepo tiho vreme, tak peteln krunca per blizi kakor svinja. Potem se vejda bo zjutraj dobro folcav. Per prav lepim vremenu tudi peteln nekokrat zvečer folca. Zjutraj, kak hitro se svit pozna, začne peteln knapat. To se sliši včasih deli ko na 100 šritov. Peteln naredi to knapaje zmirom bol hitro in ker že čisto poder gla, tak zatem pokne, kakor bi eden eno flašo naglo odteknou. Potem pa pride brusenje, kero je tako slišat, ko bi koso brusu.

To folcanje, kero peteln pogosto eno za drugim naredi, terpi ponavadi tak dugo, de se ži dobro dan dela. Peteln derži per folcanji perutnice nižej, narazen in rep naokrog gor. Ko se dan naredi, zleti peteln na tla h kuram, tudi še na tleh folca in v luft skače in potem kure raši. Potlej pa več tal zletijo peteln in kure na več krajov od tam proč, de si živeš jiščejo. Če je en sam peteln, tak ma večtal tudi po 6 kur per sebi. Če pa je petelinov več, tak se nekokrat zljz tepejo in ti bol mladi žlake dobijo posebno na glavo.

Maja si kura naredi na zemli

* Zizne živali so sesalci, stergači so glodavci, podleske so gozdni jerebi, snežne kure so belke, kamenitne kure so skalne jerebice ali kotorene. — Urednik

slabo gnezdo, nekočrat na prav nemarnim kraju. Jajc znese 5 do 8 in vali tak skerbno, da se na gnezdvu nekočrat prijete da. Zategavolo veliko gnezd s kuroj vred skos roparsko živav nesrečni so. V 4 tednah zvalijo se ti mladi in rastejo dobro, kura jih vodi in pomaga jim jiskat živeša. V enim alj povdrugim mescu morejo ži na drevesa zleteti. Rast dopounijo v dveh letah. Lesice, kune, jazbec, podlasca, ti veči roparski ptiči poškodejejo peteline in njih gnezdve.

Škodo delajo petelini obene. Petelini slišijo pousod h tej višejši jagi.

Jaga na te veči peteline je skakanje ... kdaj folca. Folcanje je ži popisano, za opunit je še, de peteln kdaj per folcanji žlajfa, ne vidi in ne čuje. Jager mora zljut ahtat, kak peteln folca, more bit čisto per miru in tiho, de peteln začne žlajfat, takrat pa naredi 2 šrita ino tak naprej, de pride do petelina. Šrekeln niso dobri zljut debeli, najboljši so 2 alj 3. Za ahtat je, de petelina od strani vstreli, od preda alj zada je žleht. Najboljši je, de ostreli, kdaj glih peteln žlajfa. Nekočrat gvir odpove alj pa če ga fali, tak je mogoče, de peteln počaka, nekočrat še tudi naprej folca in tako se še drugi šus lahko naredi.«

»Priročnik« ima 43 strani besedila, napisanega s peresom. Je pa brez naslovne strani. Tudi zadaj je več strani izgubljenih. To dokazuje zadnja, 43. stran; sredi nje se začne poglavje o »posebnih jagerskih opravilih v posameznih mesecih«, ki pa se že sredi odstavka o opravilih v februarju konča, ker pač manjkajo naslednje strani. Na prvi strani je navedena lovna divjad. Sledijo opisi divjadi in načini lova. Posebno poglavje seznaja bralca z »lovskimi postavami«. Nekaj strani je namenjenih »varovanju divjačine« in nekaj lovskim navadam.

Ta stari oz. najstarejši lovski priročnik v slovenščini vsekakor sodi v slovenski lovski muzej v Bistri. Lastnik Maks Sekirnik, upokojeni ravnatelj osnovne šole v Oplotnici, ga bo temu muzeju tudi rade volje odstopil.

France Cvenkel, urednik

Martinčičevi v Dolenjem jezeru so udomačili sivo vrano. Ta sicer plašna ptica se je med domačimi živalmi dobro počutila. In prednost je imela celo pred mačko. Foto P. Adamič

Lovski oprtnik

Lovski zdravo lovskemu pripravniku

Na letni skupščini LD Bistra-Črna, ki je bila v nedeljo, 18. 2. t. l., v hotelu Planinka v Črni na Koroškem, sem postal skupaj s še petimi prosilci član-pripravnik te LD.

Uresničila se mi je dolgoletna želja in potreba, zvezati svoje življenje neposredno z naravo in organizacijo, ki je zadolžena za varstvo in gojitev divjadi. Že prej sem imel določene poglede na zoologijo in botaniko, vendar sem šele na zboru lovcev odkril, da je bilo vse v zvezi z mojimi dotedanjimi odkritji le skrajno teoretično. Zgovoren pogled na izkušene lovce, ki so se zbrali v dvorani, dekorirani z lovskimi rekviziti in trofejami, je dokončno utrdil

moj sklep, da osvojene teorije živaloslovja preverim skozi lovsko prakso.

Po poročilih, ki so jih na skupščini podali starešina Alojz Kremžer, gospodar Slavko Plesec in član IO skupščine ZLD Maribor Mirko Kumer, mi je postalo jasno, da gre za veliko odgovornost, ki jo predme polaga članstvo v LD, ter da tukaj zgolj želja, osebni interesi in prvobitna zagnanost — ne zadostujejo. Spoznal sem, da gre za določen sistem nadzora, ki zahteva celega človeka in ima za cilj bogatiti ekološki sistem, z dopolnjevanjem in ustreznim odzemanjem. Hkrati s tem pa človek v veliki meri služi samemu sebi, saj se v njem razvijajo plemeniti nagibi in se ostrijo nekatera čutila, ki jim sicer v urbanem in tehnično civiliziranem svetu grozi vztrajno odmiranje.

Lovstvo je namreč čisto nasprotje prisvajanju dobrin, ki nam ga nudijo sodobni tekoči trakovi. Sodim, da je lov sporočilo narave, ki mu lahko sledi le ljubezen in tudi lovska strast ter ga ureja razum. Vsaka ljubezen, je zapisal

Guy de Portales v knjigi Chopin ali pesnik, je za toliko bogatejša, kolikor ji znaš dodajati sam.

In vsako srce te ima v lasti toliko bolj, kolikor močnejše si prizadevaš, da bi ga sprejel. To dejstvo velja prav toliko kakor razsežnost naravnega cikla, kamor lovec kot osveščen človek spada. Taka in podobna spoznanja so še bolj utrdila vero in zavest v plemenit utrip moje, še z nobeno lovsko preizkušnjo prekaljene pripravniške osebnosti. Jasno mi je, da me je odločitev, postati član LD Bistra, usmerila na pravo pot, ki odkriva nove možnosti spoznavanja zakonitosti življenja, njegovega razvoja in minljivosti.

Po razpravi o poročilih in potrditvi plana odstrela divjadi v lovišču LD Bistra-Črna je IO za dolgoletno vztrajno delo in nesebične zasluge pri izvrševanju lovskih nalog nagradil s praktičnimi nagradami člani LD Bistra: Gregorja Čarfa, Silvestra Obretana, Antona Obretana, Jožeta Plešca. Značke lovskih čuvajev pa so prejeli: Peter Majdič, Adi Sedovnik, Anton Uršnik,

Značke lovskih organizacij XIII.

143. Mali znak SLD, visok 23 mm. Poznane so tri vrste izdelave, ki se med seboj le malo razlikujejo, po boljši ali slabši upodobitvi Zlatoroga. Najlepša je najstarejša značka, izdelal jo je Jurij Štirn, Ljubljana. Drugo značko (na sliki) je izdelal IKOM, Zagreb, tretjo pa Aurea, Celje. Prvo je izdalo Slovensko lovsko društvo, drugi dve Lovska zveza Slovenije. — 144. Veliki znak (značka) SLD je visok 40 mm. Znak je likovno oblikoval slikar Josip Gorup okrog leta 1925, izdelal pa Jurij Štirn, Ljubljana. Najstarejši mali znak te vrste pod št. 143 je le pomanjšani znak, ki ga predstavljamo pod to številko. Zlatorogova glava na znaku pomeni: kakor je Zlatorog, bajeslovni beli gams z zlatimi rogli, čuval svet pod Triglavom in divje kože, tako naj slovenski lovci čuvajo lovišča in divjad. Prvotno so začetne črke SLD pomenile Slovensko lovsko društvo, od 4. 8. 1946 dalje pa Slovenske Lovske Družine (po sklepu Zveze lovskih društev Slovenije). Pred tem znakom so člani Slovenskega lovskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1907, nosili drugačen znak SLD, prav tako z Zlatorogovo glavo. Avtor tega znaka je bil Peter Žmitek. Znak glej v jubilejnim Lovcu 1977, na strani 181! — 145. Za 70-letnico slovenske lov. organizacije, v letu 1977, je izšla jubilejna značka v treh izvedbah: zlata, srebrna, bronasta. Izdelal jo je IKOM, Zagreb, v nakladi 19 310 posameznih primerkov in v 4200 serijah, skupno torej 31 919 primerkov. Izdala jo je Lovska zveza Slovenije. — 146. Za 50-letnico slovenskega lovstva, v letu 1957, je izšla spominska, jubilejna značka, ki so jo kopirali za 70-letni jubilej SLD. Razlikuje se od nje le po velikosti in letnici. Vendar je izšla le ena vrsta: pozlačena. Izdala jo je Republiška lovška zveza Slovenije — 147. Srednje-

143

144

145

146

147

veliki znak (značka) SLD je visok 35 mm. Izdelala ga je Aurea, Celje. Je le večja izvedba znaka, ki ga navajamo pod št. 143.

Kolikor ta seznam znakov SLD ni popoln in morda tudi podatki niso povsem točni, prosimo lastnike in poznavalce značk, da uredništvu Lovca sporočijo dopolnitve in popravke.

R. Č.

Gregor Čarf, Stanko Kosmlajši in Anton Osojnik-starejši. Vse več lovcev v LD Bistra se strokovno izobražuje, kar je povsem v skladu z vedno novimi zahtevami, ki jih pred članstvo SLD (slov. lovskih druščin) postavlja razvoj lovstva doma in po svetu. Zahvaljujem se tovarišem lovcem LD Bistra za zaupanje in pristrčnost, ki so mi jo izkazali ob sprejemu. Na ta način so mi omogočili priti do ključnih spoznanj, ki me bodo usmerjala pri izvrševanju nalog. Lahko zagotovim, da bom v povračilo njihove naklonjenosti znal ceniti izkušnje starejših članov. Trudil se bom posvetiti svoje sposobnosti našim skupnim lovskim prizadevanjem.

Gvido Pavlič

trije lovci, tri puške in ena sama obstreljena, že nemočna žival — pa taka reč...! Ob letu osorej sva lovila zopet v Monjorošu pri istem Tončiki, na enako divjad, le da to pot za preizkus »naše« 8×57 IS (mavzer) in divje 8×68 S, tokrat obe s kroglo ABC. Pri tem sva zvedela od domačinov o nekem podobnem »nerastu« (neresec — merjasec) zgodbo, ki se je primerila blizu kraja našega srečanja s »Črnim ovnom« leto poprej. Bilo je poprej v novembru. V somraku in megli so od svojega doma izven beljske velike ograje šli proti vasi Zmajevac po traktor za odvoz drv

trije moški: priložnostni delavec je peljal dvokolo v rokah, za njim 16-letni Stevo, zadaj pa njegov oče Stevo Vig, invalid brez očesa in brez roke, s sekiro. Slišali so, kako pred njimi nekje besno lajajo vaški psi. Že blizu Zmajevca, tam pri dvojnih vratih skozi ograjo na začetku »benta« (veliki obdonavski nasip proti poplavam), je prvi zagledal, kako se iz mraka hitro približuje nekaj temnega. Misli je, da je moped. Toda kako, da brez luči? Ko je tisto črno bilo že tik pred njim, se je stisnil v levo k ograji, kolo pa potisnil predse. Drveča temna gmota je šinila mimo kolesa. Zavpil je

tovarišema, naj se čuvata. Sledeči mu mladeč je bil v hipu na žični ograji. Tretji, invalid s sekiro, je obupno zavpil »U pomoč!« Zatem pa vse tiho je bilo. A ne za dolgo. Črna gmota je pridrvela nazaj, v smer proti selu, od koder je bila pridrla.

Delavec in invalidov najstarejši sin sta stekla k očetu. Ležal je na tleh, stegno kakor z nožem prerezano vzdolž, prav do kosti, skozi raztrgano oblačilo mu je visela ledvica, v zatilju pa je bilo videti male možgane. Delo pobešnega divjega merjasca, verjetno ranjenega na lovu in neodgovorno prepuščenega samemu sebi. Nevarnost, podobna poljski mini v vojni! Domači cuki so ga bili merjasca izbezali. Nesrečneža je verjetno najprej z rilcem vrgel po tleh, nato pa temeljito obdelal s čekani in čeljustmi.

Očeta sta dvignila, naredil je z njuno pomočjo še nekaj korakov in se zgrudil, mrtev. Za njim žalujejo žena in pet otrok. Kaj pomeni proti taki sili sekira, celo puška! Kdo bi kaj takega pričakoval! Merjasec, težak 150 kg, ki drvi

»Črni oven« III

Najin članek o dogodivščini z obstreljenim močnim merjascem v Belju (Lovec, št. 7 in 8 — 1978) je med lovci nalletel tudi na prizanesljive nasmehe in komentarje, češ:

s 5 m/s, to je 18 kilometrov na uro, ima živo silo, kakor če bi na človeka padla teža ene tone z višine petih metrov.

Toliko v vednost. In v pouk ter premislek!

Rafko Cajhen in
France Avčin

Jubilanti

Ivo Plut, starešina LD Plešivica-Žužemberk, je 2. 2. 1979 praznoval svojo 50-letnico. Rojen je bil v vasi Potok pri Novem mestu. V LD Žužemberk se je vključil leta 1955 in od takrat vseskozi deluje v upravnem oz. izvršnem odboru LD. Več let je bil tajnik LD, nato gospodar in od lani je starešina.

Svoje dolžnosti je vedno opravljal vestno in poštreno. Za uspešno delo ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge, ZLD Novo mesto pa mu je podelila priznanje za 20-letno delo v lovski organizaciji.

Ivo je tudi znan delavec v skoraj vseh družbenopolitičnih organizacijah. Več let je tudi vodil Krajevno skupnost Žužemberk. Sedaj je tajnik Skupnosti za razvoj nerazvite Suhe krajine.

Jože Klevišar

Ob jubileju mu želimo obilo zdravja in uspehov, veliko lovskega blaga ter mnogo lepih lovskih doživetij.

Lovci LD Plešivica —
Žužemberk — A. K.

Jože Klevišar je 19. 3. 1979 praznoval svojo 70-letnico. Vse njegovo neobvezno delo je povezano z lovstvom in delom v turističnem društvu Šmarjeta — Otočec. Njegova hortikultura aktivnost je še posebno vidna okoli njegove domačije, za kar je prejel več priznanj.

Pred vojno se je zaposlil kot zapriseženi lovski čuvaj in oskrbnik graščine Otočec. Po vojni pa je med ustanovnimi člani LD Šempeter, ki se je po letu 1950 združila z LD Bela cerkev in se preimenovala v LD Otočec. Jože je bil 25 let vesten, natančen tajnik in 5 let starešina LD. Sedaj je predsednik NO LD. Njegova organizacijska kakor strokovna pomoč v LD sta bili nepogrešljivi. LZS ga je odlikovala z znakom za zasluge, ZLD in LD sta mu pa podelili več priznanj.

Tovariš Jože, ob tvojem jubileju ti iskreno čestitamo in želimo, da bi ti tvoje rože in lov še dolgo vrsto let nudili veliko zadovoljstva in užitkov!

Člani LD Otočec

Matija Klopčič je 26. 2. 1979 praznoval svojo 75-letnico in letos tudi 57 let prizadevnega dela v lovstvu. Osnovno šolo

Matija Klopčič

je obiskoval kot kmečki otrok v Kolovratu. Do 32. leta starosti je delal doma in kot dninar ter rokodelca na drugih kmetijah, nakar se je zaposlil v rudniku Zagorje kot rudar. Leta 1944 so ga zaradi sodelovanja v OF zaprli in končno odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau. Od tu se je izčrpan vrnil po vojni.

Z lovstvom se je ukvarjal že z 18. letom starosti. Po poroki se je preselil na Zabavo nad Mlinšami, nadaljeval z lovom in vzgajal lovske pse pri takratnem naprednem lovozakupniku Prašnikarju.

Matija je soustanovitelj LD Mlinše. V njenem upravnem odboru je neprekinjeno sodeloval od ustanovitve LD leta 1946 do leta 1972, to je 25 let. Od tedaj je pa član disciplinskega razsodišča LD. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge.

Kljub težkemu delu v rudniku je še sedaj prava lovska korenina. Izredno ga cenimo in mu k jubileju iskreno čestitamo.

Mlinški lovci

Lovska organizacija

Mokrški lovci na skupščini

Razprava o poročilih izvršnega odbora in nadzornega odbora ter o zaključnem računu, volitve novih organov LD, lovskogospodarski in finančni načrt ter plan dela za leto 1979 je bil okvir zasedanja skupščine LD Mokrc, 25. februarja t. l. na Golem.

V razpravi o poročilih je bila posebna pozornost namenjena zlasti naslednjemu:

Skupni lovi le z gonjači so že od nekdaj priljubljena oblika lova. Prek njih se utrjuje tudi skupna odgovornost lovcev za izvrševanje nalog, ki jih ima LD. Utrjujejo se tovariški odnosi, lovska etika in morala, skrat-

ka vse tiste vrline in lastnosti, ki dajejo lovcu družbeni ugled in veljavo tudi v okolju, kjer dela in živi. Očitni pa so primeri, ko se posamezniki zelo intenzivno pojavljajo v lovišču le toliko, da si zagotovo dovoljno število trofejev in da tako uresničijo le svoj posamični interes. Tak odnos do lova in lovstva se mora postaviti pod vprašaj. Sklenili smo, da se mora vsak član LD udeležiti najmanj 30 % skupnih lovov, da si pridobi pravico upleniti trofejno divjad v prihodnjem lovskem letu.

Član LD lahko postane vsak občan. To pa ne pomeni, da je dovolj izraziti željo in že je lovec. Zavzeli smo se za ostrejši kriterij pri opravljanju nalog lovca pripravnika, preden mu je dana možnost opravljati lovski izpit. Soglašamo s stališčem, da je vsestransko delo v lovišču tisti glavni pogoj, iz katerega izhaja občanova pravica postati lovec.

Varstvo in gojitev divjadi. Sprejeti so bili predlogi o ohranjanju in vzdrževanju strukture ter ustreznega števila divjadi; o vzdrževanju in izboljševanju življenjskih pogojev za divjad. Sprejeli smo sklepe o urejanju pasišč in krmljenju; dalje o strokovnoizobraževalnih nalogah lovcev pri varstvu, gojitvi in lovu ter graditvi lovskogojitvenih in lovskotehničnih objektov (krmišča, seniki, preže, lovske steze ipd.).

Vsa razprava je bila preprejena s predlogi o zagotavljanju posebnega družbenega interesa. Tu se je pozornost osredotočila na ohranjanje in razvijanje tradicij NOB ter varstvo spomenikov revolucije. V varstvo smo sprejeli spominska obeležja: Šerčerjevemu bataljonu, padlim borcem v Varnem vrhu in TV 1a pri studencu »Klančarica« v Mokrcu. Dalje smo sprejeli sklep o sodelovanju in nalogah lovcev pri splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti ter o ukrepih za varstvo okolja in narave.

To je le nekaj iz razprave. Soglasno smo sprejeli poročilo in zaključni račun. Razprava in glasovanje sta izražali zaupanje in priznanje do-

sedanjim članom izvršnega odbora LD. Ponovno smo jih soglasno izvolili v izvršni odbor. Za starešino je bil ponovno izvoljen Marko Lokar, za gospodarja Lojze Trtnik in za tajnika Ivan Bitenc.

S sprejetimi sklepi se dopolnijo pravila in poslovnik LD. Sprejeti so bili lovskogospodarski in finančni načrt ter plan dela LD za lovskogospodarsko leto 1979.

Ludvik Golob

Upravljanje v LD Križna gora

Lovci LD Križna gora so se letos zbrali na letni konferenci 25. februarja. Iz poročila o upravljanju in gospodarjenju z loviščem ter iz poročila nadzornega odbora na kratko povzemamo:

LD gospodari skladno s smernicami za gojitev divjadi Zveze lovskih družen Gorenjske. Divjad so krmili po planu. Odstrelni plan ni bil v celoti dosežen. Več pozornosti bo treba končno nameniti kinologiji in čuvajski službi, kar bo podlaga za boljše uspehe. Upravni odbor, disc. razsodišče in komisije so poslovali v skladu s pravili in poslovníkom LD. Pri pregledu

blagajniške dokumentacije ni so ugotovili nepravilnosti.

V drugem delu konference so razpravljali o letnem gospodarskem in finančnem načrtu za lovskogospodarsko leto 1979. Lovišče je v dobrih rokah, s sredstvi pa je treba ravnati skrajno varčno. Referent za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je seznanil člane z nalogami in dolžnostmi na tem področju, nakar so sprejeli pravilnik o družbeni samozaščiti. V LD so sprejeli 5 mladih pripravnikov, za katere je upravni odbor določil mentorje.

LD Križna gora je praznovala trideseto obletnico ustanovitve v letu 1977. Ustanovljena je bila z imenom LD Stara Loka. Štela je 14 članov. Njen prvi starešina je bil Lovro Hafner. LD je pod tem imenom delovala do leta 1949, ko se je združila z LD Žabnica in LD Mavčiče v novo LD Sorško polje.

Z odločbo OLO (Okrajnega ljud. odbora) Kranj pa je bilo, na podlagi 11. člena zakona o lovu in odloka o ustanovitvi ter razmejitvi lovišč okraja Kranj, ustanovljeno lovišče Križna gora. Dodeljeno mu je bilo tudi lovišče prejšnje LD Stara Loka. Novoustanovljena LD je štela 13 članov, ki jih je uspešno vodil Ivan

Hafner. Na ustanovnem občnem zboru, 16. 1. 1955, je bil med drugimi nalogami sprejet tudi sklep o gradnji lovske koče na Križni gori. Uresničitev tega sklepa je bila velika in težka naloga maloštevilnega lovskega kolektiva. Vendar so takoj začeli z izkopom za temelj in zbiranjem gradbenega materiala, ki so ga prispevali okoliški kmetje in Gozdno gospodarstvo Kranj. Vsa nestrokovna dela so člani opravili prostovoljno, brezplačno. Koča je bila dograjena konec leta 1956.

Hkrati z gradnjo koče pa so urejali tudi lovišče: postavljali in polnili so solnice ter krmišča za fazane in srnjad. V lov. letu 1972/73 je LD zgradila in opremila tudi strelišče na umetne golobe.

30-letnico svojega obstoja v letu 1977 in 70-letnico slovenske lovske organizacije je LD Križna gora počastila z razvitjem svojega prapora. Ob teh jubilejih je LD podelila diplome svojim ustanovnim članom, ki so s svojim delom veliko prispevali k njenemu razvoju. Ustanovni člani, ki so še sedaj člani LD, so: Franc Logonder st., Franc Logonder ml., Franc Koželj, Ivan Hafner, Franc Berčič in Ciril Zakotnik.

A. P.

Ocenjevanje trofej mežiškega bazena — manifestacija lovstva

V koroškem kotu ali, kakor po lovsko rečemo, v mežiškem bazenu že nekaj let lovske družine skupno ocenjujejo trofeje, uplenjene v preteklem letu. V mežiški bazen so vključene lovske družine: Pogorevc, Bistra, Koprivna, Peca, Jamnica, Strojna in Prežihovo. Vsako leto je ena izmed njih zadolžena za organizacijo ocenjevanja. Letos je bila na vrsti LD Prežihovo.

Ocenjevanje in nato razstava lovskih trofej sta bili 4. in 5. marca. Otvoritev je bila po že utečenem sporedu: fanfare, Koroški oktet zapoje nekaj lovskih in narodnih, trio »Žlosarjev Slavč« zaigra polko »Na lov« in poročilo predsednika komisije za srnjad Mirka Kumra ter poročilo predsednika komisije za gamse Mirka Lamprehta.

Predsednika sta podala analizo izvršenega odstrela po starostnih razredih in razmerju med spoloma. Kritično sta ocenila odstrel in nanižala smernice za gojitev srnjadi in gamsov v letu 1979.

Ocenjevanja in razstave trofej v koroškem kotu so zadnja leta prerasle že kar v manifestacijo lovstva. Še posebej je to uspelo letos LD Prežihovo. Razstava je bila v Kotljah, rojstnem kraju velikega pisatelja Samorastnikov Prežihovega Voranca. Pod geslom: Varujemo — gojimo — upravljamo. S to razstavo so prežihovci hoteli predstaviti lovce tudi kot gojitelje divjadi in čvarje narave. Razstava je ločeno po lovskih družinah prikazovala skrbno pripravljene trofeje iz odstrela v letu 1978 v domačih loviščih, v ozadju pa tudi 40 rogovij jelenov, uplenjenih na ravninah Baranje, pod geslom »Uspehi sodelovanja«. Prav v ospredju je bila imitacija domačega gozda, bivališča divjadi vseh vrst, ki je zastopana v mežiškem lovskogojitvenem območju. Dermoplastični preparati so tu prikazovali velikega petelina, ruševca, gamse, srnjad, muf-lone itd.

Poseben prostor je bil namenjen fotokino dejavnosti, ki v koroškem kotu bolj živetari in bi jo radi spodbudili. Pano

LD Križna gora je v letu 1977 praznovala svojo 30-letnico in tedaj tudi razvila svoj prapor

z oznako »Fotokino klub Diana« je bil poln fotografij, a žal le posnetkov, ki so jih »uplenili« člani LD Prežihovo. Na razstavi so tudi vrteli film, ki so ga posneli člani LD Prežihovo. Prikazoval je življenje divjadi: svatovanje ruševcev, velikega petelina pri klepanju in brušenju, srne z mladiči, ženitovanje gamsov, ogroženost divjadi pozimi v snegu itd. Film je prikazoval tudi prizore z jesenskih lovov, iz družabnega življenja članov LD Prežihovo ter njihovih žen in deklet (lovski krst, tekmovanje žena lovcev z dogami itd.).

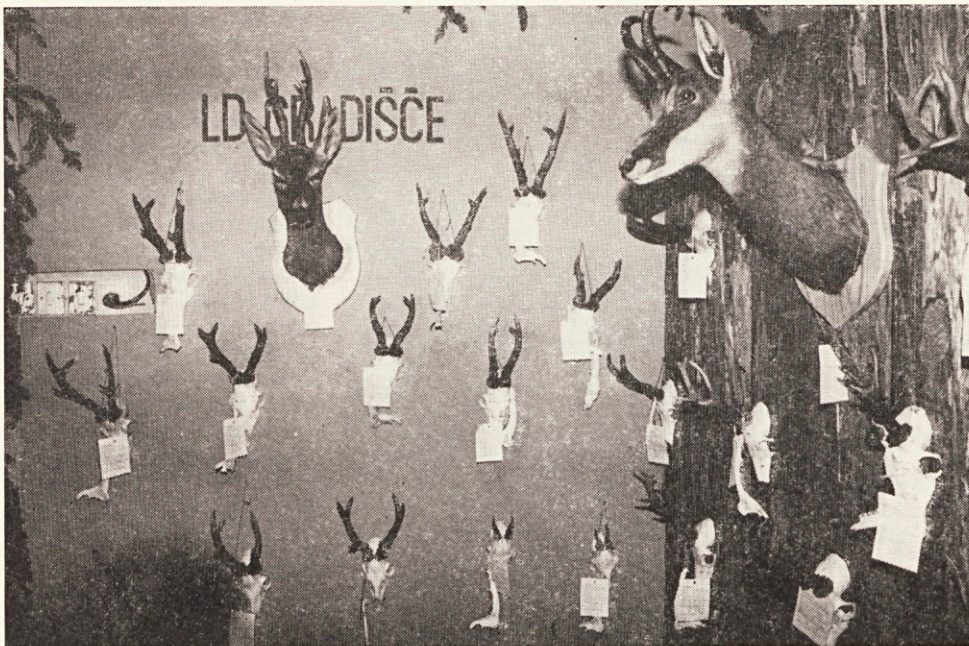
Zanimanje krajanov in lovcev za to prireditev je preseglo vsa pričakovanja; razstavo je obiskalo prek 200 krajanov in učencev ravenske ter hotuljske šole.

Prireditve je nedvomno prikazala in nakazala bogato dejavnost lovske organizacije, v kateri najdejo svoje mesto vsi, ki so voljni delati. Zato ni strahu pred hitrim naraščanjem članstva v lovskih družinah. Saj, če bomo znali lovce pravilno usmerjati, dela ne bo zmanjkalo, predvsem ne dela pri gojitvi divjadi in varstvu narave, kar je osnovna naloga vsakega lovca.

Tone Petrič

Lovci slovenjgraškega bazena so razstavljali

V nedeljo, 4. marca letos, so se v slavnostno okrašeni dvorani v Pamečah pri Slovenj Gradcu zbrali številni lovci šestih lovskih družin slovenjgraškega lovskogojitvenega bazena, da pregledajo in ocenijo lovske trofeje, uplenjene v preteklem letu. Razstavo je letos priredila LD Gradišče. Poleg te so razstavljale še LD: Golavabuka, Dolič, Mislinja, Podgorje in Slovenj Gra-

Razstavni oddelek LD Gradišče, ki je bila letos organizator in gostitelj tradicionalne prireditve slovenjgraškega bazena
Foto M. Hönigsfeld

dec. Prireditve so se udeležili tudi številni krajan in gostje.

Po slovesni otvoritvi z jugoslovansko himno, ki jo je zaigrala godba na pihala, in po nastopu lovskega pevskega zbora je vodja slovenjgraškega lovskogojitvenega bazena, Ivo Rogina, poročal o uresničevanju odstrelnega načrta v preteklem letu.

Srnjad je najštevilnejše zastopana in gospodarsko najpomembnejša divjad v tem bazenu, zato je I. Rogina v svojem poročilu obravnaval zlasti to divjad. Odstrel po spolu in starosti po posameznih lov. družinah veliko pove o načinu gospodarjenja in kaže tudi na pomanjkljivosti. Marsikje še sentimentalno prizanašajo srnam in mladim. Načelo, da je lovstvo predvsem varstvo in gojitev divjadi, ki mora sloneti na temelju ekoloških odnosov v naravi, odstrel pa le sredstvo

za vzpostavljanje naravnega ravnovesja v populaciji sami in med populacijo ter njenim življenjskim okoljem, je nekaterim lovcem še tuje. Odstod izvirajo tudi nepravilnosti, ki jih je pokazala analiza gospodarjenja v lanskem letu.

Med trofejami na razstavi je bilo namreč nekaj zelo lepih primerkov srnjačjega rogovja, pa tudi precej »gumbarjev«. Lovci, ki so z gojitvenim odstrelom izločili »gumbarje«, sicer zaslužijo pohvalo. Toda odpravili so le posledice, vzrokov pa ne!

Najboljšo sliko o tem, kako so lovci v slovenjgraškem lovskem bazenu lani gospodarili, dobimo s primerjavo med načrtovanim in realiziranim odstrelom. Tabela prikazuje, da je puška še vedno prebogato posegala med dobre, pravilno razvite srnjake (kat. I a), premalo pa redčila slabotnejše (kat. II b in I b). Tudi

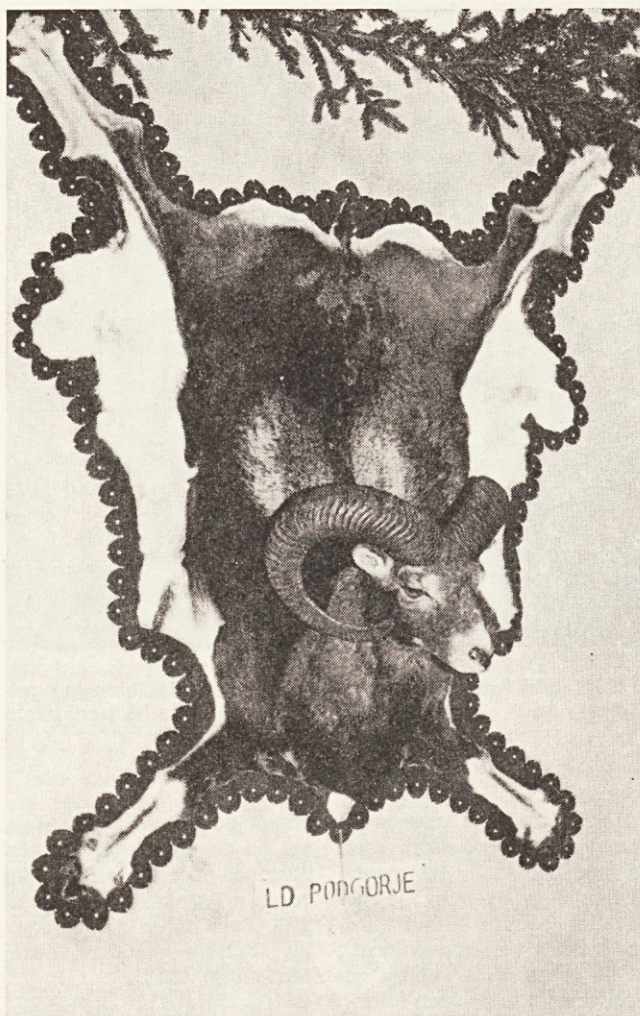
srnam so preveč prizanašali, saj so dosegli le 75 % načrtovanega odstrela, medtem ko so ga pri srnjakih presegli za 3 %. Zelo dober pa je rezultat odstrela mladicev, dosežen skoraj 100 %.

Spolno razmerje odstreljene srnjadi se zelo približuje idealnemu 1 : 1, saj na enega odstreljenega srnjaka odpade 0,8 srne. Tudi razmerje med starostnimi razredi je ugodno; mlade živali zavzemajo 49 %, starejši pa 51 % odstrela. Nekoliko premalo so posegli med enoletno srnjad (83 %), v razredu dve- in večletnikov pa so načrt 100 % uresničili.

Iz navedenih podatkov lahko zaključimo, da v slovenjgraškem lovskogojitvenem bazenu gospodarijo strokovno in po sodobnih načelih gojitve. Letos zaslužijo največje priznanje lovci Lovske družine Golavabuka, ki so v največji

Odstrel v slovenjgraškem lovskogojitvenem območju v letu 1978

Kategorija	srnjaki					srne			mladiči		
	I a	I b	II a	II b	skupaj	1-letne	dve- in večletne	skupaj	♂	♀	skupaj
načrtovani odstrel	37	87	—	107	231	96	121	217	28	59	87
realizirani odstrel	45	78	10	105	238	50	114	164	27	59	86
% doseženega načrta	121,6	89,7	—	99,0	103,0	52,1	94,2	75,6	96,4	100	98,8

Najmočnejši izmed vseh 17 muflonov, ki so v letu 1978 padli v slovenjgraškem bazenu
Foto M. Hönigsfeld

meri izpolnili načrt odstrela. Med pomembno divjad slovenjgraškega bazena spada tudi gams. Temu so v primerjavi s srnjadjo namenili manjšo pozornost. Gamsi se zadržujejo v vseh šestih loviščih tega bazena. V letu 1978 so načrtovali odstrel 39 gamsov, odstrelili pa le 29 (74%).

Med naseljenimi vrstami divjadi na slovenjgraškem območju je najpomembnejši muflon. O njem je na otvoritvi razstave predaval lovski svetnik pri LZS Veljko Varičak. V tem območju oz. bazenu gospodarita z mufloni le lovski družini Podgorje in Slovenj Gradec. Januarja 1978 so našli 39 ovnov in 47 ovc. V letu 1978 so ustrelili 17 ovnov, kar opozarja na to, da bodo lovci morali tudi pri tej divjadi več pozornosti nameniti razmerju med spoloma.

Praznik koroških lovcev je minil v prijetnem, slavnostnem vzdušju. Prireditve sta popestrila tudi amaterska filma iz življenja divjadi in o lovskih dogodivščinah. Razstave lovskih trofej slovenjgraškega lovskogojitvenega območja so že tradicionalne in postajajo vse trdnejša vez med lovsko organizacijo in občani.

Marjana Hönigsfeld

Lovišče LD Šenčur se manjša

LD Šenčur letos praznuje 30-letnico ustanovitve. V upravljanje je dobila 3011 ha lovne površine, od tega 1501 ha njiv, 825 ha gozdne površine, ostale so sadovnjaki, pašniki in drugo. Lovišče se razteza v trikotu Kranj—

Trboje—Tupaliče. Lovna površina se je do sedaj bistveno spremenila, ker so bile zgrajene nove ceste, gospodarska in stanovanjska poslopja itd. Največji poseg v lovišče pričakujejo v kratkem, ker bo skozi njegove revirje potekala bodoča avto cesta. Zaradi krčenja lovišča so se že pred leti začeli pogovarjati s predstavniki Zavoda za gojitev divjadi Kozorog, skupščino občine Kranj in predstavniki gorenjske lovske zveze, da bi dobili del Kozorogovega lovišča, od Možjance nad Predvorom do Kokre. Toda vseh 20 srečanj je bilo neuspešnih.

Ob ustanovitvi je LD štela 27 članov, sedaj jih je 60. Letos julija bodo slovesno razvili lovski prapor.

Glavna divjad je srnjad, fazani in zajci. Kljub temu, da vsako leto v lovišče vložijo po ca. 300 fazanov, stalež te divjadi upada. Tudi zajcev je vedno manj. Zato so sklenili, da letos bistveno omejijo odstrel dolgouhcev. Primerjava: leta 1967 so uplenili 150 zajcev, 55 poljskih jerebic in 247 fazanov. V letu 1978 pa 28 zajcev, 14 jerebic in 161 fazanov.

Pred 5 leti so si z lastnimi sredstvi in žulji zgradili lovsko kočjo, ki je ponos vseh članov. Nasproti kočje so zgradili žično voljero, 600 m², iz katere so lani izpustili 200 fazančkov. Imeli so jih v voljeri približno mesec dni, nato so jih spustili v lovišče. Tako bodo delali tudi v bodoče. Če spustijo v lovišče starejše in močnejše fazane, je uspeh večji. Uspeh pa bi bil še boljši, če bi tudi sosedne lovske družine naseljevale fazane v svoja lovišča.

Tudi v lovišču LD Šenčur se srečujejo s težavami zaradi neodgovornega onesnaževanja okolja. Do sedaj so že imeli nekaj očiščevalnih akcij. Menijo, da bi inšpekcijska služba morala biti strožja pri preprečevanju in kaznovanju onesnaževalcev. Nesnaga po gozdovih in poljih prispeva tudi svoje k zmanjševanju staleža divjadi.

V marcu letos se je v neposredni bližini Šenčurja pripetila nenavadna prometna nesreča. Zgodaj zjutraj je čez cesto stekel divji prašič, hkrati pa pripeljal po cesti avtomobil golf. Trčenje je bilo neizbežno in posledica močno

poškodovan avto in še huje divji prašič. Ranjenega so v bližnjem grmovju ustrelili. Merjasec je tehtal ca. 80 kg. V lovišču LD Šenčur se je začel pojavljati pozimi. Odkril je, da je najenostavneje priti do koruze na fazanjih krmiščih. Tudi starejši vaščani Šenčurja ne pomnijo, da bi se kdaj prej blizu Šenčurja pojavil divji prašič.

J. D.

V spomin

Dušan Tollazzi

LD Logatec je 7. 11. 1978 izgubila zelo delavnega člana, dobrega lovca in velikega ljubitelja narave. Kruta bolezen mu je pretrgala nit življenja, ko mu je bilo komaj 47 let.

V času NOB je na Logaškem še kot mladoletnik pomagal v odporiškem gibanju. Kot navdušen polhar je večkrat mimo italijanskih okupatorjev nesel poročilo partizanom.

Po vojni je nadaljeval šolanje na gozdarski šoli in postal gozdarski tehnik. Zaposlen je bil v Logatcu pri obratu za kooperacijo Gozdnega gospodarstva Ljubljana.

Član LD Logatec je bil 17 let, od leta 1968 do 1971 pa tudi njen tajnik in od leta 1971 do 1977 (6 let) član uprav. odbora Zveze lovskih družin Ljubljana. Vedno se je zavzemal za interese lovskih družin in divjadi.

Veliko je delal tudi v družbenopolitičnih organizacijah, v organih občinske skupščine in v športu. Za razvoj smučarsko-skakalne panoge v Logatcu ima posebne zasluge. Vsi člani naše LD, športniki, gozdarji in drugi občani smo ga spemili na njegovi pregodnji poti v večna lovišča. Z bolečino v srcu smo mu ob streljih iz lovskih pušk spustili smrekove vejice na krsto v poslednje slovo in zahvalo.

Logaški lovci — M. R.

Vinka Topolovca, dolgoletnega komandirja postaje milice v Ormožu, člana ZK in ZB, je zahrbtna bolezen iztrgala iz naše lovske sredine v 56. letu njegove starosti.

Lovec je bil 28 let in v zadnjem času 10 let starešina naše LD. Deloval je tudi politično v raznih organizacijah in bil za svoje delo odlikovan z redom dela s srebrnim vencom.

Mrzel dan je bil letošnji 22. februar in tu in tam je padla kakšna snežinka, ko smo se na ormoškem pokopališču poslavljali od njega. Otožni glas lovskega roga je Vinka vabil na zadnji pogon in vedno bolj oddaljeni streli iz lovskega puška so mu bili v zadnji pozdrav.

Počivaj mirno, dragi naš starešina, v srcu našega lovišča, ki ga krasijo tvoji ljubljani gozdovi Hajndla, Hardeka in Litmerka.

Lovci LD Ormož — I. K.

Jože Filej je umrl 13. 10. 1978, v 48. letu starosti. Pokopali smo ga z lovskimi častmi v Celju.

Rojen je bil v Brdicah v Brdih pri Gorici. Leta 1933 se je njegova družina zaradi vse večjega pritiska fašističnih oblasti — Brda so bila tedaj pod Italijo — preselila v Videm pri Krškem. Tu je Jože obiskoval osnovno šolo. Srednjo gozdarsko šolo je dovršil v Karlovcu. Prvo stopnjo gozdarskega oddelka biotehniške fakultete pa v Ljubljani in si pridobil naslov inženirja gozdarstva.

Član LD Podgorje je bil od l. 1958 do l. 1975, skupaj 17 let, in medtem 4 leta član njenega UO. Prizadevno je tudi sodeloval v pevskem zboru LD Podgorje.

Član LD Mislinja je postal leta 1976. Naslednje leto je bil izvoljen v UO kot prosvetar. Veliko je delal na petletnem lovskogospodarskem načrtu in ko ga je skoraj dovršil, je smrt zaključila njegovo delo. Izdelal pa je geografsko karto našega lovišča. Bil je gozdar, ki je znal usklajevati potrebe lovstva in gozdarstva.

Jože je bil lovski strokovnjak tudi na širšem področju. Nje-

govi članki so bili objavljeni v Gozdarskem vestniku, Lovcu in Viharniku — internem listu del. organizacije Lesne. Tesno je sodeloval z odsekom za lovstvo IGLGS pri več temah. Podrobneje se je ukvarjal z vprašanji o pohorskem gamsu. O tem je imel referat na simpoziju o gamsu na Bledu in na 4. lovskega simpoziju v Beogradu. Bil je tudi udeleženec na prvem simpoziju o gamsu v Oberammergau. Sicer je pa sodeloval z več lovskimi strokovnjaki v inozemstvu.

Imel je še veliko načrtov za delo, vendar mu je kruta usoda njihovo uresničitev preprečila.

Dragi in spoštovani Jože, za vse, kar si storil v korist lovstva in divjadi, ti iskrena stoter hvala!

Člani LD Mislinja
in LD Podgorje

Franjo Bulc

V nedeljo, 11. marca 1979, se je ustavilo srce širom po ožji in širši domovini znanemu lovcu, kinologu in gospodarstveniku Franju Bulcu. V torek, 13. marca, je žaro z njegovim pepelom spremila od njegovega doma na Mirni na pokopališče pri Heleni dvatisočglava množica. Na čelu pogrebne sprejema je stopalo uniformiranih 600 gasilcev in 400 lovcev, s 87 prapori. Med njimi je bilo 42 lovske, drugi pa so bili gasilski, zveze borcev in avtomoto društev.

Veličastni pogreb je odražal življenjsko delo in uspehe tovariša Bulca:

Rojen je bil 25. novembra 1901 v Šentrupertu na Dolenjskem, sicer mu je pa večji del življenja poteklo v njegovem drugem domu na bližnji Mirni. Tu je pred več kakor 50 leti ustanovil gasilsko društvo in mu predsedoval vse do svoje smrti. Bil je dolgoletni član IO Gasilske zveze Slovenije, predsednik Občinske gasilske zveze v Trebnjem in še prej Okrajne gasilske zveze v Novem mestu. Kot odličen organizator je bil npr. že pred vojno tudi odbornik Gasilske zajednice (zveze) Jugoslavije.

Franjo Bulc

Bil je začetnik industrializacije Mirenske doline. Organiziral je tovarno šivalnih strojev »Mirna« in bil njen prvi direktor. Bil je prav tako ustanovitelj Industrije motornih vozil (IMV) Novo mesto in tudi njen prvi direktor, kasneje pa veliko let svetnik generalnega direktorja IMV. Dalje je bil dolgoletni odbornik občine Trebnje in predsednik raznih njenih svetov, organizator avto-moto društev na Dolenjskem itd.

Tudi najtežja preizkušnja, ki jo je moral prestati slovenski narod v zadnji vojni, ni šla mimo njega: Nemci so ga že leta 1941 določili za prvega talca v Mirenski dolini; kot sodelavca v OF so ga zaprli tudi Italijani; od leta 1943 pa je bil aktiven borec NOV v več brigadah, nazadnje vodja kemično-farmaceutskega laboratorija pri glav. štabu NOV Slovenije. Na tisoče slovenskih lovcev je poznalo vzravnane, prožnega in do vsakogar prijaznega Franja, ki je bil sicer vse-skozi član LD Mirna. Izmed vseh predsednikov lovske zveze v Sloveniji po osvoboditvi je imel on najdaljši predsedniški staž, kajti 29 let je neprekinjeno predsedoval lovske podzvezi oz. okrajni lovske zvezi oz. zvezi lovske družine. To svojo pot je začel kot predsednik Lovske podzveze v Trebnjem, nadaljeval kot predsednik Okrajne lovske zveze Novo mesto, s katero se je trebanjska podzveza spojila leta 1951, in jo končal ob svoji smrti kot predsednik skupščine Zveze lovske družine (ZLD) Novo mesto.

Poleg tega so mu dolenjski lovci zaupali, da jih je vse-skozi — vseh 29 let — tudi zastopal v republiških lovske organih. Srečujemo ga kot dolgoletnega člana upravnega in izvršnega odbora LZS, kot člana raznih republiških lovske komisij in delegata. Smrt je zaključila njegov mandat v izdajateljskem svetu revije Lovec in v nadzornem odboru LZS, ki mu je predsedoval.

Vsa ta dolga doba, številni sestanki in seje, na katerih je Franjo Bulc sodeloval ali jih vodil, dokazujejo njegovo jekleno vztrajnost in zanosno privrženost napredku naše-lovstva. Njegovo ime je najtesneje povezano z mnogimi lovskimi prireditvami na Dolenjskem in drugod. Na njegov predlog in z njegovim zavzetim sodelovanjem so dolenjski lovci leta 1954 postavili in odkrili na Frati spomenik lovcem partizanom.

Njegova zasluga je lovski dom v Novem mestu, v katerem je tudi lovska trgovina. Uvedel je vzorne brakade, ki jih dolenjski lovci od 29. novembra 1950 prirejajo vsako leto, z namenom, da bi pomagale ohranjati naše lovske običaje in krepile lovsko tovarštvo.

Zasluga Franja Bulca je, da je novomeška lovska zveza leta 1958 razvila prvi lovski prapor v Sloveniji. Lovišča novomeške zveze so v času njegovega vodstva postala bogatejša z veliko divjadjo.

Predsednik Franjo se je vse-skozi, v okviru Dolenjske kakor tudi celotne Slovenije, zavzemal za samoupravno socialistično lovstvo in za tak način lova, ki temelji na varstvu narave, na lovski pravičnosti in etiki. Njegova prizadevnost, neizčrpna življenjska sila in izredna organizacijska sposobnost so se odražale pri vsem njegovem delu.

Posebno poglavje Bulčevega delovanja je bila kinologija, ki jo je vedno tesno povezoval z lovstvom. Ko je s svojim 17. letom postal lovec, je hkrati postal tudi rejec, gojitelj in vodnik lovske psov. Kasneje je bila znana njegova psarna »Mirna«. Sodeloval je pri učvrstitvi lovske kinologije in položil tudi temelje naši športni kinologiji. On nam je odkril psa šarpla-

ninca in ga tudi prvi pripe-
ljal iz južnih krajev v Slove-
nijo. Član kinološkega društ-
va je postal s svojim 23. le-
tom in deloval za napredek
kinologije vse do svoje smrti,
to je 55 let. Predsednik Kino-
loške zveze Slovenije je bil
nad 20 let, potem pa 4 leta
njen dosmrtni častni predsed-
nik. Bil je tudi podpredsednik
Jugoslovanske kinološke zve-
ze (JKS) in petkrat je pred-
stavljala Jugoslavijo na skup-
ščini FCI.

Tovariš Franjo je bil nosilec
številnih državnih odlikovanj,
vseh odlikovanj Lovske zveze
Slovenije, vseh odlikovanj
Kinološke zveze Slovenije in
več odlikovanj drugih jugoslo-
vanskih kinoloških in lovskih
organizacij, kar končno tudi
izpričuje ceno njegovih uspe-
hov.

Pred njegovo hišo se je od
pokojnika poslovil v imenu
Krajevne skupnosti Stanislav
Pančur. Na pokopališču ob
grobu pa so govorili: pred-
stavniki Občinske gasilske
zveze Trebnje Maks Kurent;
zastopnik pobratene Gasilske
zveze Velika Gorica pri Za-
grebu; predsednik Kinološke
zveze Jugoslavije, general
Otmar Kreačič in — v imenu
Lovske zveze Slovenije pod-
predsednik njenega izvršnega
odбора Ivan Cvar. Ko je ta
končal, se je na griču nad
pokopališčem oglašil lovski
rog s tradicionalne Frate. Na-
znanil je zadnjo izmed števil-
nih Bulčevih vzornih brakad
in v gozdu pod pokopališčem
so že odjeknili prvi streli.
Medtem se je večala gomila
zelenih smrekovih vejic, ki
so jih lovci snemali s svojih
klobukov in spoštljivo spu-
ščali na žaro v slovo in zad-
nji pozdrav svojemu tovarišu,
prijatelju, predsedniku. Streli
zadnjega pogona so se vse
bolj oddaljevali skozi lesove,
kakor se tudi zgublja in od-
haja življenje. Vmes se je
glasil lovski rog in dajal
znake lovцем in psom. Nje-
gov trepetajoči glas je jokal,
ker je zaman klical svojega
mrtvega lovovodjo, je ječal
kakor od bolečine, se zgub-
ljal v daljavi, dokler ni od-
trobil konca poslednjega lova
velikega lovca.

To je bil lovski pogreb, ki je
zbujal spoštovanje do organi-
zacije, ki jo je v veliki meri
gradil tovariš Bulc. To je bilo
slovo, ki je seglo v dno srca

in izvabilo solze na mnoga
lica.

Dragi tovariš Franjo, hvala ti
za vse tvoje veliko delo v
dobro našega lovstva in kino-
logije!

Lovska zveza Slovenije
Kinološka zveza Slovenije
Zveza lovskih družin
Novo mesto
Lovska družina Mirna

Mladi pišejo

Na ruševca

Sova je odpela svoj spev noči
in odletela v globine gozda.
Z očetom pa sva ob spremlja-
joči glasbi razposajenega po-
točka počasi lezla na man-
garška pobočja poslušat kri-
vorepega viteza. Počasi sva
se oddaljevala od potočka,
njegova glasba je zamirala in
prav kmalu sem v luninem
soju zagledal pred seboj Man-
garško planino. Prišla sva pod
nizek skalni napušč in sedla
na staro, razmajano klop. Slek-
el sem težak koc, spravil
tudi nahrbtnik in vse drugo,
kar sva imela odveč. Nada-
ljevala sva pot. Med stolet-
nimi smrekami je zalajal lis-
jak. Pobočje se je počasi dvi-
galo in kmalu sva prispela na
strmino.

»Če bo priletel, ne bulji na-
ravnost vanj. Pomni, da ima
ruševca na vsakem peresu
oko,« me je poučil oče. »Mi-
slim, da bo pel nizko, ker je
góri še veliko snega. Nimava
več daleč, samo še skozi
gozd.«

Že sva se bližala kraju, kjer
naj bi počakala, ko so nad
nama završali ropotajoči
udarci peruti.

»Pa sva ga spodila!« je zaše-
petal oče. »Nič zato! Vrnil se
bo in pel, samo bolj pozno.«
Kar tam v bližini sva se used-
la pod nizke veje mogočne
smreke.

Nestrpnost sem pogledoval na
uro: 3.15, 3.30, 3.45.

Ruševca razkazuje svoje krivce

Foto M. Hain, Diana

»Oče, zakaj še ne poje?« sem
ga tiho vprašal.

»Počakaj, saj ni še zora.«
Zazrl sem se prek doline v
prepadne Loške stene, ki so
se pojavljale iz noči v jutro.
Počasi pa mi je začela oma-
hovati glava; obiskal me je
zaspanec.

»Ali ga slišiš?« me je iz pol-
sna zbudil oče.

Zaslišal sem gruljenje iz Be-
lega potoka.

»Da, slišim gruljenje.«

»Ne, tu za nama nekje je za-
pihal.«

Tisti hip sem izza grebena za-
slišal: »Čššui!«

Oče mu je takoj odgovoril:
»Čušuj, čušuj!«

Ves sem drgetal od mraza in
od razburjenja. Nekaj časa je
»pogovor« med očetom in ru-
ševcem uglajeno tekla, nakar
je petelin obmolknil. Zašu-
štele so peruti in ruševca na-
ju je preletel ter se skril v
gošči.

»Še malo počakajva, morda
bo še kaj!«

Čez kratek čas se je nekje
pod nama spet oglašil izzival-
ni »čušuj«.

»Že drugi svat! Tu jih je pa
veliko,« se je začudil oče. A
potem se ni več oglašil.

»Pojdiva, pogledava še za
greben.«

Med potjo sva sledila tropič
gamsov. V snegu sva opazila
tudi smučino, gotovo sled
smučarjev, ki so nesli štafet-
no palico z Mangarta za tova-
riša Tita.

Obšla sva greben in se vra-
čala po mangarški cesti.
Stekel sem po nahrbtnik, ki
sem ga bil prej odložil pod
previsom.

»Tamle sva ga splašila,« mi
je pokazal oče. Prav tisti hip
je pod nama zapihal ruševca.
Spet je stekel »pogovor«
med njim in očetom, a to-
krat je oče nehal prvi.

»Pojdi, greva, ura je že pol
sedmih, v šolo moraš!«

Vračala sva se v dolino in se
pogovarjala o petelinih. Med
potjo sva našla tudi sled ve-
likega petelina. Rožnato jutro
je temnelo. Severni veter je
na nebo priganjal temne obla-
ke.

Damjan Muznik,
Osnovna šola

»Peter Skalar« — Bovec

Lovska kinologija

Nemška kratkodlaka ptičarka Mednarodna prvakinja v lepoti

Naš znani kinolog Ivan Caf iz Maribora je že z drugim svojim psom dosegel naslov »Mednarodni šampion (prvak) v lepoti«. To je nemška kratkodlaka ptičarka Ralle (Rosa). Prvi Cafov mednarodni prvak v lepoti je bil lovski terier Don Pobreški, JRJ 3544 LT, ki je dobil ta naslov leta 1972 (objavljeno v Lovcu, št. 9 — dec. 1976).

Glavni pogoj za osvojitev naslova »Mednarodni šampion (prvak) v lepoti« je, da pes (psica) na treh mednarodnih razstavah, najmanj v razdobju dveh let, osvoji naslov kandidata za mednarodnega prvaka v lepoti (CACIB). Poleg tega mora biti tudi uspešen(a) na predpisanih tekmah.

Mednarodna kinološka zveza (Federation Cynologique Internationale — FCI) oziroma njen generalni sekretar, ki ima svoj sedež v Thuin-u v Belgiji, je 27. septembra 1978 poslal Ivanu Cafu pismo (v francoščini) naslednje vsebine:

»Gospod, čast mi je sporočiti vam, da je urad FCI podelil naslov Mednarodnega šampiona v lepoti RALLI VON SPELTACHGRUND, JR 60012, nemški kratkodlaki ptičarki, poleženi 9. 3. 1972, v skladu z ocenami, ki jih je dobila na razstavah:

Umag, 17. in 18. maja 1975, sodnik Ivan Richter; Celovec, 31. maja in 1. junija 1975, sodnik A. Firmkranz; Ljubljana, 20. in 21. avgusta 1977, sodnik Radivoj Žakula — in na uporabnostni tekmi v Cerknici in Ljubljani (tretji nagradni razred), 20. in 22. septembra 1974, sodniki Peter Pečnik, Vladimir Pfeifer, Jože Selan, Jože Škofic.

To odliko smo sporočili tudi Jugoslovanski kinološki zvezi. Diplomsko FCI boste dobili

naknadno, a se kot uradnega dokumenta FCI lahko poslužujete tudi tega pisma.

Z najboljšimi čestitkami za to visoko nagrado. Pristrčno vas pozdravljamo.

Generalni sekretar:
Jean Catzenstein I. r.«

Vabilo uredništva LOVEC:

Zelo redek lovski pes doseže naslov »Mednarodni šampion v lepoti«. Sploh ni znano, koliko lovskih psov s takim naslovom imamo v Sloveniji. Pozivamo vse lastnike psov, mednarodnih prvakov v lepoti ali delu, da nam posredujejo preslikano dokazilo o takem uspehu — za objavo.

Prijavljena legla

Balkanski goniči (JRGb):

Leglo 19. 6. Rejec Franc Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.

Posavski goniči (JRGp):

Leglo 6. 6. Rejec Franc Horjak, Strmca, Laško.

Istr. kdl. goniči (JRGki):

Leglo 4. 6. Rejec Drago Zvodnik, Krka 19, Krka.
Leglo 23. 6. Rejec Alojz Tekavec, Tavžlje 2, Cerknica.
Leglo 6. 6. Rejec Anton Mihelčič, Dol. Suhadol 13, Brusnice.
Leglo 14. 6. Rejec Renato Kocijančič, Jadranska 74, Ankarana.
Leglo 12. 5. Rejec Stane Hribernik, Puštal 82, Škofja Loka.

Res. istr. goniči (JRGri):

Leglo 21. 6. Rejec Janko Kogelnik, Podklanc 11, Dravograd.
Leglo 4. 6. Rejec Stanko Krebl, Mislinja 88, Mislinja.
Leglo 7. 6. Rejec Janko Močnik, Dol. Novake 28, Cerkno.
Leglo 7. 7. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, Rakek.
Leglo 6. 6. Rejec Franc Oražem, Dolenja vas 3.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Leglo 10. 6. Rejec Jože Krivec, Gorica 29, Šmartno v Rožni dolini.
Leglo 28. 6. Rejec Edvard Želko, Rodik 30, Kozina.
Leglo 9. 6. Rejec Janez Balanč, Zg. Besnica 79.

Leglo 19. 6. Rejec Marjan Salobir, Kersnikova 16, Velenje.
Leglo 13. 5. Rejec David Koželj, Sp. Slivnica, Grosuplje.
Leglo 31. 5. Rejec Ivan Vervega, Lopata 64, Celje.
Leglo 3. 6. Rejec Ančka Udovič, Unec 115, Rakek.
Leglo 25. 5. Rejec Ivan Kos, Žlebič 41, Ribnica na Dolenjskem.
Leglo 20. 5. Rejec Alojz Centa, Kot 3, Vel. Lašče.
Leglo 24. 4. Rejec Jože Marentič, Mala vas n. h., Grosuplje.

Bavarski barvarji (JRBb):

Leglo 2. 7. Rejec Franc Ahačič, Begunje 88, Begunje na Gorenjskem.
Leglo 13. 5. Rejec Urban Benik, Bukovščica 25, Selca.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 26. 6. Rejec Franc Pipan, Zbilje 32 a, Zbilje.
Leglo 10. 6. Rejec Ivan Burger, Vnanje gorice 39, Brezovica.
Leglo 4. 6. Rejec Jože Kranjc, Metleče 16, Šoštanj.
Leglo 6. 5. Rejec Franc Židan, Besnica 6, Ljubljana-Polje.
Leglo 10. 6. in 24. 6. Rejec Janez Gliha, Oražnova 17, Kostanjevica na Krki.
Leglo 8. 5. Rejec Ivan Triler, Žlebe 27, Medvode.
Leglo 28. 4. Rejec Alojz Grabnar, Šentvid pri Stični 116.
Leglo 23. 4. Rejec Robert Vedenik, Dolenja vas 86, Prebold.
Leglo 15. 6. Rejec Franc Ivančnik, Dramlje 3 b, Dramlje.
Leglo 22. 5. Rejec Anton Podhostnik, Cirkulane 63, Cirkulane.
Leglo 25. 5. Rejec Milan Božič, Loče, Dobova.
Leglo 26. 5. Rejec Peter Zajc, Ob Težki vodi, Novo mesto.

Špringer španjeli (JRŠš):

Leglo 24. 5. Rejec Anton Žnidaršič, Šentjernej n. h.
Leglo 24. 6. Rejec Franc Molan, C. 4. julija 6, Krško.
Leglo 3. 6. Rejec Franc Hrovatič, Sopote 44, Podčetrtek.
Leglo 6. 6. Rejec Franc Kene, Globoko 5, Globoko.
Leglo 9. 6. Rejec Zmago Jejčič, Šmarje 48/b, Branik.

Res. jazbečarji (JRJri):

Leglo 6. 6. Rejec Anton Hren, Cesta pod parkom 2, Velenje.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 28. 6. Rejec Jože Šinkovec, Ul. Marije Hvaličeve 28, Ljubljana.
Leglo 18. 4. Rejec Tone Štajer, Goričane 13, Medvode.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Leglo 4. 7. Rejec Anton Oblak, Podgorje 16, Zabukovje.
Leglo 8. 6. Rejec Ivan Pintar, Grajska vas 49, Gomilsko.

Koker španjeli (JRKš):

Leglo 20. 5. Rejec Jože Kovačič, Preserje 79, Branik.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Leglo 9. 7. Rejec Anton Vester, Zgoša 32/a, Begunje.
Leglo 1. 6. Rejec Miro Stopar, Jožeta Pahorja 4, Sežana.

Nem. kdl. ptičarji (JRPki):

Leglo 25. 5. Rejec Alojz Bandelj, Vegova 13, Koper.
Leglo 19. 5. Rejec Orest Bordon, Bonini 1, Koper.
Leglo 10. 6. Rejec Anton Ipavec, Vitovlje 46, Šempas.
Leglo 13. 6. Rejec Ljubo Pušnik, Vide Alič 1, Ptuj.
Leglo 18. 6. Rejec Ivan Debelak, Sp. Stari grad 30, Krško.
Leglo 16. 5. Rejec Alojz Fišinger, Kajuhova 74, Slovenska Bistrica.
Leglo 27. 5. Rejec Borut Škulj, Vodnikova 120, Ljubljana.

Bretonski ptičar ali epagneul breton Foto F. Vižintin

Nem. ostrodlaki ptičarji (JRPoS):

Leglo 14. 6. Rejec Ivan Udo-
vič, Unec 115, Rakek.

Leglo 27. 6. Rejec Franc Ba-
lon, Brezovica 40.

Poentri (JRPo):

Leglo 5. 6. Rejec Radovan
Žigon, Škofije 70 c, Koper.

Irski setri (JRIs):

Leglo 26. 5. Rejec Alojz Šini-
goj, Prešernova 6, Dornberk.
Leglo 30. 5. Rejec Bogomir
Obreč, Ul. 21. maja 26 a, Bre-
žice.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Črni »lisjak«

Hladno nedeljo zjutraj, ko se je jesen že prevesila v zimo, se je beltinska lovška družči-
na zbrala pri Zvezdi. Dan je
namenila lovu na lisice. Lepo
oblečeni, obuti v škornje, pre-
pasani s pasovi za naboje, s
torbami in dvocevkami na
ramah so prišli prekaljeni

lovci: Tinček, Feri, Janček in
s psom Flokijem na vrhovi Va-
nek. Po toplem okrepčilu, da
jim mraz ne bi zlezal prehitro
v kosti, so se podali proti
Muri, kjer je največ lisičin.
Ponoči je zapadlo nekoliko
snega, da so bili vidni sveži
sledovi zajcev, jerebic in dru-
ge divjadi. Ni pa bilo lisičjih
sledov, zato so opustili misel
na pogon in se odločili za ja-
marjenje. Pri Muri so se obr-
nili navzgor proti Bakovcem,
kjer je precej mrtvih rokavov,
zapušenih jam in kotanj, iz
katerih so ljudje nekoč vozili
pesek, z leti pa so si tam
lisice izkopale domovanja.
Že nekoliko upehani od hoje
so se ustavili pri prvi lisičini.
Čeprav ni bilo nikakih sledov,
je Floki začel lajati, nemirno
natezati jermen, mahati s
kratkim repom in se razbur-
jeno zaganjati proti luknji.
Vanek je razporedil lovce
okrog lisičine z naperjenimi
puškami in spustil psa z jer-
mena. Floki je planil v luknjo
in za njim je zamrl lajež.
Medtem, ko so lovci zunaj
prežali, se je bil v lisičini
oster boj med Flokijem in ...
Čez čas je prilezel pes iz luk-
nje, umazan, penast in krvav
po gobcu.

»Kaj pa je to?« so lovci stak-
nili glave.

»Psa dobro poznam. Marsika-
tero lisico je že pritisnil iz
luknje. To mi pa ne gre v
glavo,« je dejal Vanek.

»Kaj, če je v lisičini jazbec?
Ta je pa bolj uporen in se ne
pusti kar tako,« je menil Jan-

ček, ki je imel že več lovskih
izkušenj.

»Kjer usekajo zobje izkuše-
nega jazbeca, ne spustijo
zlahka. Toda pes jih je dobil
po gobcu!«

Vanek je poslal psa nazaj v
luknjo. In glej zlomka! Stvar
se je ponovila. Floki je zopet
prilezel ven, toda sedaj še z
večjimi krvavečimi ranami po
gobcu.

»Čudno, čudno! Morda sta pa
v brlogu lisjak in lisica?« je
zopet dejal Janček.

»V to dvomim, saj še ni čas
lisičjih ženitev,« se je vmešal
debeli in redkobesedni Feri.

»Lisice žive posamično, le lju-
bezen jih nekaj časa združi.«
Janček pa je vztrajal pri svo-
jem: »V luknji sta dve lisici!
Začnimo kopati in trud bo po-
plačan z bogatim plenom!«

Najmlajšega lovca Tinčka je
poslal po lopato in kramp v
Bakovce k prvi, streljaj odda-
ljeni hiši. Tinček se je kmalu
vrnil z orodjem. Fantje so
pljunili v roke in zarili lopato
in kramp v zmrznjeno zemljo.
Medtem, ko sta dva kopala,
sta druga dva počivala in stra-
žila z dvocevkama v rokah,
da lisici ne bi ušli nekazno-
vani. Tako so se lep čas
menjavali, kopali in se znojili,
da se jim je kadilo iz obleke;
rova pa ni in ni hotelo biti
konec. Celo nekaj radovedne-
žev iz vasi je prišlo gledat,
kaj se dogaja v Žabjeku, ka-
kor pravijo domačini temu
predelu. Prvi so brili norce na
račun lovcev, drugi so jih

bodril pri delu, vsi pa rado-
vedno čakali, kaj bo skočilo iz
luknje. Lovci so že skoraj obu-
pali, ko naenkrat — glej
hudiča — skoči iz luknje velik
črn maček in jo med drevjem
ucvre proti vasi. Radovedneži
so se zakrohotali tako glasno,
da se je slišalo prav v vas.
Lov je bil neuspešen; sklo-
njenih glav so lovci šli proti
domu. Ne, tokrat niso zavili
v gostilno »Pri Ančki«.

Dušan Rešek

Pogovor

Psa se pogovarjata na ulici.
Prvi reče drugemu:

»Samo trenutek, da pozdra-
vim tega človeka. — Hov —
hov — hov!«

»Kdo pa je, da ga tako spošt-
ljivo pozdravljaš?«

»Veš, to je pa moj veterinar.«

Pravnik (sodnik) na lovu

Pred strelom: »Tale zajec je
obsojen na smrt.«

Po strelu: »Tale zajec je ob-
sojen na smrt — v odsotno-
sti!«

Pregovor

Če streljaš kozle, ne potrebu-
ješ vedno puške!

B. L.

Učiteljica divja svinja: »Vidite, učenci, to so lovčevi pripomočki, s katerimi nas goji ...«

Narisal Vito Šuligoj

»GRUDA«, export-import, Ljubljana
TOZD LOVEC, Ljubljana
Prešernova 3, 61000 Ljubljana, tel. (061) 20 306

Vsem lovskim družinam in lovskim OZD!

Vodstvom lovske družine (LD) in lov. organizacijam združenega dela (OZD) kakor tudi posameznim članom-lovcem se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje v letu 1978 in vaše zaupanje želimo ohraniti tudi v prihodnje.

Z vašo pomočjo smo — v obojestransko korist — spravili na trg velike količine uplenjene divjadi. Zato se tem bolj zavedamo svoje dolžnosti, da bi vas morali kar najbolje in pod najustreznejšimi pogoji oskrbovati z vsem, kar potrebujete za lov. Vendar to ni lahko, saj se uvoz blaga za lovčeve potrebe iz leta v leto bolj zapira. Zlasti težko je uvoziti orožje in strelivo. Kljub temu se trudimo, da bi v mejah možnosti uspelo čim več.

Ne zanikamo, da pri svojem poslovanju ne delamo tudi napak. Hvaležni vam bomo za opozorila, nasvete, kritiko, da napake popravimo oziroma izboljšamo poslovanje.

Priprava divjadi

Vso divjad za oddajo pazljivo, natančno pripravite. Pred oddajo mora biti zlasti dobro in pravilno **ohlajena**. **Parkljasti divjadi** morate trebušno in prsno votlino popolnoma izprazniti in notranjost dobro očistiti, medenično kost (zadaj) presekati, vrat prerezati (do prsnega koša) ter izvelči požiralnik in sapnik. Notranjost trupla mora biti zbrisana s suho krpo!

Jelenjadi in divjim prašičem morate takoj po iztrebljenju zarezati pazduhi, da se divjačina bolje ohladi in se prepreči vnetje.

Vsej divjadi samcem odstranite popolnoma vse dele spolovili!

Pernati divjadi s kljukico izvelčete čreva, čimprej po uplenitvi!

Zajcem v celoti izpraznite le trebušno votlino!

Transport divjadi

Uplenjeno divjad mora najprej pregledati pooblaščen preglednik LD oz. OZD, ki izstavi **potrdilo o pregledu**. To potrdilo pošiljatelj vloži v prozoren **plastični ovitek** in ga priveže k nogi uplenjene živali. Obrazci potrdila o pregledu uplenjene divjadi (divjačine) in prozorni plastični ovitki so vam po neznatni ceni na voljo v vseh naših poslovalnicah (trgovinah).

V isti ovitek pošiljatelj vloži tudi **etiketo**, na kateri je naš naslov (naslov prejemnika). Sicer pa pošiljatelj etiketo (obrazec) ustrezno izpolni:

- naziv svoje LD oz. OZD;
- ime in priimek uplenitelja;
- teža odposlane divjadi (brez trofeje, stehtana tik pred odpošiljateljico).

Papirnate vreče — z etiketami — za pošiljanje divjadi smo že razposlali LD in OZD. Če vam vreč in etiket zmanjka, nas obvestite, da vam jih še pošljemo. Srnjad, gamse, manjše divje prašiče in vsakršno malo divjad je obvezno pošiljati v papirnatih vrečah! Izjema je divjad, ki jo lovci sami pripeljejo do zbirnih mest. Uplenjeno divjad pošiljajte po najkrajši poti z **avtobusi** ali **po železnici na naslov naše poslovalnice v Ljubljano ali v Celje ali v Maribor ali v Mursko Soboto**. Na vseh avtobusnih in železniških postajah navedenih

mest je organizirana naša **dežurna prevzemna služba, vsak dan** od 7. ure do 20. ure, tudi v nedeljah in praznikih! Kljub temu pa priporočamo, da poskrbite za prevoz divjadi v jutranjih urah.

Obračun in cene za l. 1978 ter vabilo
Seznamamo vas z **obračunom** odkupljene in prodane uplenjene divjadi na inozemskem trgu. Iz obračuna je razvidno, da ste prejeli za vsak kg katerekoli oddane nam divjadi še 0,93 din dodatka. Vsem LD in OZD smo ga nakazali do 26. aprila 1979. Blagajnike LD prosimo, da naše nakazilo preverijo. V primeru kake napake oz. nejasnosti, prosimo, naj nas nemudoma obvestijo.

Posebej vas tudi seznanjamo z **odkupnimi cenami** za uplenjeno divjad v letu 1978.

Večina LD in lov. OZD oddaja uplenjeno divjad naši delovni organizaciji. Vse v letih 1977 in 1978 sklenjene **pogodbe**, o zagotovitvi plačila za prevzeto uplenjeno divjad, ostanejo v veljavi še nadalje. Vabimo tudi preostale lov. organizacije, ki še ne oddajajo divjadi naši organizaciji, da tudi one sklenejo pogodbo z nami.

Uplenjeno divjad vseh vrst plačujemo po najvišjih dnevnih cenah!

V želji in upanju na še boljše sodelovanje vas tovariško, lovsko pozdravljamo.

Poslovalnice LOVEC:

Ljubljana, Gosposvetska 12, tel. (061) 317 387

Celje, Tomšičev trg 13, tel. (063) 22 490

Maribor, Gregorčičeva 11, tel. (062) 21 055

Nova Gorica, Prešernova 17, tel. (065) 21 915

OBRAČUN

o odkupljeni in prodani uplenjeni divjadi za leto 1978

Vrednost prodane uplenjene divjadi . . . 18 925 945,45 din

— Izplačano lovske družinam in OZD 15 132 681,10

— Stroški hlajenja, veterinarskih pregledov in materialni stroški 1 364 271,25

— Osební dohodki zaposlenih pri odkupu uplenjene divjadi 691 839,80

— Pogodbene in zakonske obveznosti 435 584,55

— Akumulacija 757 037,80

— Del skupnih stroškov 327 622,75 18 709 037,25 din

POZITIVNA RAZLIKA 216 908,20 din

Plačali smo prevozne odkupnih cen, kar znaša za skupno 233 235 kg odkupljene divjadi v letu 1978 — din 0,93 na kg oddane divjadi naši del. organizaciji.

Odkupne cene za uplenjeno divjad v letu 1978

(za kg, pri pernati divjadi za kos)

Srnjad I 75,93 din

Srnjad II 65,93 din

Damjaki, mufloni, gamsi 55,93 din

Plačali smo prevozne stroške za posamezno žival 37,00 din

Jelenjad do 50 kg 56,93 din

Jelenjad nad 50 kg 55,93 din

Divji prašiči do 80 kg 60,93 din

Divji prašiči nad 80 kg 55,93 din

Plačali smo prevozne stroške za kg divjadi 0,70 din

Fazani (za kos) 45,93 din

Fazanke (za kos) 35,93 din

Jerebice, kljunači, race (za kos) 29,93 din

Poljski zajci (za kg) 35,93 din

Medvedje meso (za kg) 120,93 din

Prevoznih stroškov nismo plačevali.

LD JURŠINCI PRI PTUJU PRIREDI

v počastitev jubilejev ZKJ, sindikatov, SKOJ in dneva borca
v nedeljo, 1. julija 1979, pred lovskim domom v Juršincih:

— meddružinsko lovsko-športno streljanje na umetne golobe

tekmujejo ekipe in posamezniki, pričetek ob 7.30;

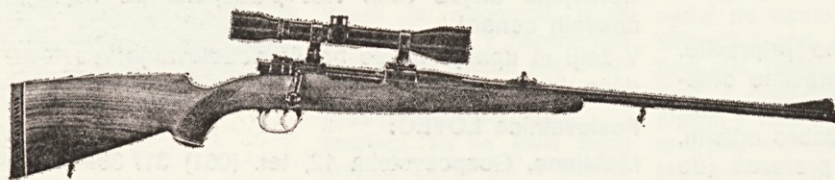
- lovski ples, od 16. do 24. ure, igrajo Veseli planšarji iz Ljubljane;
- bogat srečolov.

Na voljo bodo domače in lovske specialitete ter pristna kapljica iz Slovenskih goric.

Ob slabem vremenu bo prireditev preložena na soboto, 7. julija 1979, ob istem času, na istem prostoru in z istim programom.

Veselilo nas bo, če boste s svojo udeležbo pripomogli k tradicionalnemu srečanju lovcev in drugih občanov v Juršincih.

Vljudno vabljeni!

LOVSKE POTREBŠČINE

SALBERGER

A - 9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Orožje — municija — optika — darila

Velika izbira lovskega orožja, dvogledov in strelnih daljnogledov!
Vse po zelo ugodnih cenah!

Na zalogi imamo krogelne nabojе vseh vrst!

Trap-naboji po zelo ugodnih cenah!

Pri izvozu v Jugoslavijo velja eksportni popust in vrnemo vam
tudi 18 % avstrijskega davka!

Na ta način stane npr. mavzerica, kal 7 × 64, z na zasuk
montiranim (Schwenkmontage) strelnim daljnogledom Tasco
Super 6 × 40 — **samo 6770 šilingov!**

Dopisniki, preberite in upoštevajte!

Članke, razprave, vesti ipd., ki jih pošiljate za objavo, **napišite v razprtih vrstah** in če le mogoče s pisalnim strojem!

Na vsakem vašem dopisu ali članku naj bo **vaš točen naslov**, da se v primeru nejasnosti lahko obrnemo na vas.

Anonimnih člankov, vesti itd. ne objavljamo!

Uredništvo

MALI OGLASI

Prodajam skoraj novo, odlično ohranjeno boroveljsko bokarico, kal. 16 - 7 × 65 R, lepo gravirano, z merilnim daljnogledom Kahles, Suhl montaža. — Ludvik Sporiš, Stara vas 166, 64226 Žiri.

Prodajam češko bokarico, kal. 7 × 57 R - 12, s pristreljenim daljnogledom 4 × 32 in **polavtomatski browning**, kal. 16, z dodatnimi naboji. — Silvo Javornik, 63312 Prebold 127/b.

Kupim češko bokarico 7 × 57 R - 16 ali rusko bokarico (šibrenico). — Ponudbe po tel. (061) 265 121, Zorè, v popoldanskem času.

Prodajam dva meseca stare nemške prepečičarje, rjavce, lovsko zelo uporabnih in telesno odličnih staršev. — Andrej Švab, Bernekerjeva 2, Slovenj Gradec.

Prodajam 1 leto starega špringer španjela. — Jožica Verček, Cegelnica 45, 68000 Novo mesto.

Kupim psico ptičarko ali šarivko s preizkušnjo naravnih zasnov, starosti do 4 let. — Bojan Sanabor, Ozeljan 75, 65261 Šempas.

SLIKE NA OVITKU:

1. Če mlakarice s kljunom lahko dosežejo dno v vodi, se često takole »postavljajo na glavo«.

Foto Branko Galjot

2. V več krajih Prekmurja domačini postavijo drogove z ustreznim ogradjem zgoraj, da omogočijo gnezdenje beli štorclji. Gospodar v Gederovcih je na drog pritrdil kolo. Na njem si je štorclja naredila gnezdo in izvalila mladiče.

Foto Ivo Božič

3. Portret kragulja, do enega leta starosti. Potem se obarvanost njegovega perja povsem spremeni. Podolžne temno rjave proge na spodnjem delu trupa mu izginejo in postane svetlo sivo grahast.

Foto Janez Papež, Diana

4. Mlada kragulja na gnezdu

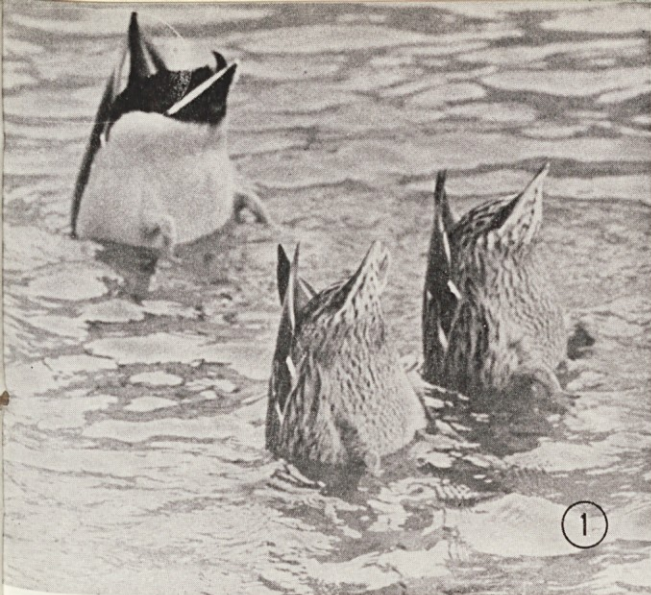
Foto Mirko Hain, Diana

5. Navadni ščinkavec, samček

Foto Mirko Hain, Diana

6. Velika sinica pri iskanju žuželk, kajti njeni mladiči imajo nenasiitne kljune

Foto Janez Papež, Diana

V gorah je lovec utrgal cvet...

Foto Milan Kemperl

tiskarna
**jože
moškrič**

oddelek za sodobno pisarniško poslovanje
izdeluje kopirne obrazce SNAP-OUT,
ki zagotavljajo boljšo organizacijo poslovanja
v uradih, bankah, zavarovalnicah, uslužnostnih
podjetjih, industriji, trgovini, bolnišnicah,
prevozništvu in drugod

**snap
out**

Ljubljana
Kajuhova 55
telefon 41 322

tiskarna

tisk vseh vrst tiskovin, katalogov, časopisov,
revij in knjig, offset tisk in tisk neskončnih
obrazcev

klišarna

izdelava vseh vrst eno- in večbarvnih klišejev
knjigoveznica
vezava preprostih in luksuzno
opremljenih del

šampiljarna

izdelava vseh vrst žigov, pečatov
in knjigoveških črk

